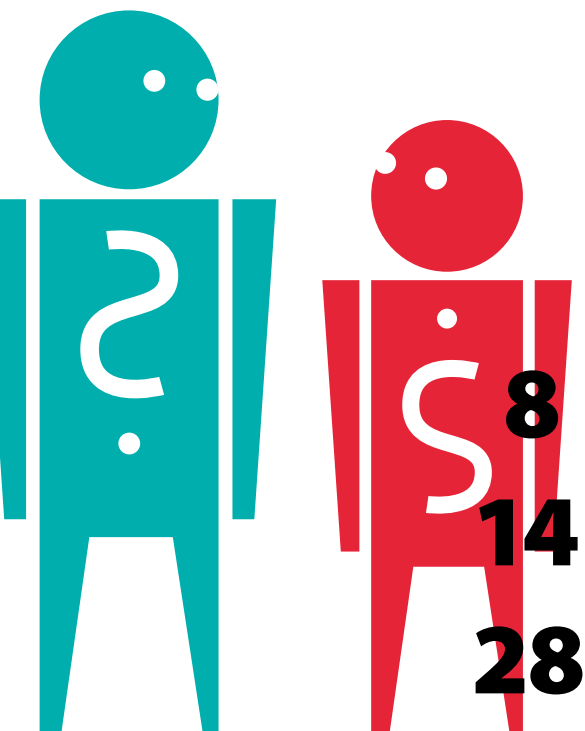

Kide

Lapin
yliopiston
yhteisölehti
5 • 2009

Maailmaa varten?

Maailmojen törmäminen pakottaa avautumaan

Marjo Laukkanen

Opetusta kieli keskellä suuta

Laura Junka

Esineen omilla ehdoilla

Marjo Laukkanen

Arktisen keskuksen johtaja Paula Kankaanpää ottaa ilolla vastaan ulkoasiainministeri Alexander Stubbin arktiset linjaukset ja ehdottaa, että Rovaniemelle perustettaisiin Euroopan unionin arktinen tietokeskus. Suomen arktista politiikkaa pohdittiin Arktisen keskuksen 20-vuotisjuhlissa 29. syyskuuta. S. 23–25.

- 12 Rajanylitysharjoituksia – Kansainvälisyyttä lähialueen taidetapahtumassa,

Maria Huhmarniemi

- 18 Kirjeitä suomalais-slovenialaisesta tutkimusyhteistyöstä,

Sonja Lutovac & Raimo Kaasila

- 23 Viisasten kiveä etsimässä, **Sari Väyrynen**

- 26 Kansainvälisyys kasvaa luontomatkailun opetuksessa, **Outi Rantala & Liisa Tyrväinen**

“
*Ounasvaara pitää tehdä entistä
paremmin tykö sekä matkailijoille että
kaupunkilaisille, Jyrki Niva sanoo.*

- 4 **Pohjoisen puolesta**
- 7 **Pääkirjoitus**, Outi Snellman
- 17 **Kolumni**, Monica Tennberg
- 20 **Tuokio**, Maria Huhmarniemi
- 22 **Siula**, Raimo Väyrynen
- 30 **Alumnin uraikkuna**, Jyrki Niva
- 31 **Kotisivu**, Jörn Severidt
- 32 **Opin polulla**
- 33 **Julkaisut**
- 34 **Väitökset**
- 36 **Lyhyesti**
- 40 **Eskon puumerkki**, Anita Lehikoinen
- 42 **Hiutaleita**, Toivo Salonen

Lokakuu/2009

Vaikka kansainvälisyyttä pidetään jo itsestäänselvänä osana yliopisto-opetusta, lähempi tarkastelu paljastaa monia haasteita. Maailmalle avautumista kun tuntuu leimaavan useammin pirstaleisuus ja pikavoittojen tavoittelu kuin suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys.

Kannen kuva: Arto Liiti

TOIMITUS

Päätoimittaja

Olli Tiuraniemi
puh. 0400 695 418
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Teeman toimitussihteeri

Marjo Laukkanen
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Toimittaja

Sari Väyrynen
puh. 040 571 1960
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Ulkoasu ja taitto

Niina Huuskonen
puh. 040 740 2237
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Valokuvat

Arto Liiti
puh. 040 729 7367
etunimi.sukunimi@leuku.fi

Avustajat

Laura Junka
Tuija Kauppinen
Veera Vasara

Lehti ottaa sitoumukset vastaan aineistoja
mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

JULKAISIJA

Lapin yliopisto/Viestintä
PL 122, 96101 ROVANIEMI
tiedotus@ulapland.fi

ILMOITUSVARAUKSET, TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Leila Tauriainen
puh. 040 764 2590,
tiedotus@ulapland.fi

Ilmoituskoot

Takakansi
170 x 200 mm
Sisäsivut
Kokosivu 170 x 220 mm
Puoli sivua, vaaka 170 x 110 mm
Puoli sivua, pysty 85 x 220 mm

Seuraava Lapin yliopiston Kide ilmestyy joulukuussa 2009.

Painos: 4000 kpl
Painopaikka: Oy Sevenprint Ltd,
Rovaniemi 2009

ISSN 0787-0965

www.ulapland.fi/kide

PILKE

Taidetta Pilkkeeseen

Pilke eli Metsähallituksen noin 5 600 neliömetrin suuruinen puurakenteinen toimisto- ja näyttelyrakennus nousee ensi vuoden loppuun mennessä Rovaniemelle näyttely- ja museokeskus Arktikumin viereen.

Myös Lapin yliopiston opiskelijat kantavat omat kortensa kehoon. Pilke-rakennuksen ja siihen sijoittuvan samannimisen näyttelyn logon on suunnitellut graafisen suunnittelun opiskelija *Sami Nyyssölä*. Hän voitti yliopiston opiskelijoille järjestetyn kilpailun linjakkaalla ja pelkistetyllä ehdotuksellaan.

Lisäksi tekstiili- ja vaatetusalan opiskelijat *Anna Kouhia*, *Ryota Yamaguchi* ja *Selina Väliheikki* estetisoivat Pilke-työmaan suojaidan. Tavoitteena on suunnitella moniaistinen ja huomiota herättävä aita. Samalla voidaan testata eri materiaalien käyttäytymistä ja kestävyyttä ulko-olosuhteissa.

Aitaan on haluttu kiinnittää erityistä huomiota, sillä työmaa sijaitsee lähellä Arktikumiä, joka on yksi Rovaniemen suosituimmista vierailukohteista. Aidan suunnittelu on aloitettu lokakuussa ja tavoitteena on, että se on paikoillaan tontin Arktikumin puoleisella sivulla marraskuun loppuun mennessä ennen joulun vilkkaan turistisongin alkua.

Pilke-rakennuksessa työskentelee sen valmistuttua noin 135 työntekijää. Pilkenäyttely kertoo puolestaan metsien käytöstä ja sen tuotteista tuoreesti ja tiedekeskuksaisesti.

Sari Väyrynen

”

Lapin matkailustrategiassa 2007–2010 on visioitu, että vuonna 2010 Lappi on vetovoimainen, kansainvälisesti ja helposti saatavuttava matkailualue, jonka monipuoliset matkailupalvelut, puhdas luonto ja elämykselliset aktiviteetit tarjoavat matkailijalle lappilaista elämänvoimaa – kaikkina vuodenaikoina.

Päämääräksi strategiassa on asetettu matkailun taloudellinen kasvu siten, että matkailukysyntä kasvaa ympärivuotisesti, matkailuelinkeino kasvaa ja tuo lisää ympärivuotisia työpaikkoja ja toimeentuloa Lappiin. Nämä ovat kunnianhimoisia tavoitteita, mutta erittäin kannatettavia.

Arktisuuteen ja pohjoisuuteen liittyy usein ihmisten mielissä puhdas luonto, rauhallisuus ja jopa ripaus myyttisyyttä ja salaperäisyyttä. Matkailun lisääntyessä ja kilpailun koventuessa juuri tämäntyyppisillä ainutlaatuisilla kohteilla ja määränpäillä riittää kysyntää ja vetovoimaa.

Lapin korkeakoulukonsernin arvoiksi on määritelty yhteistyö ja luottamus. Konsernin arvot voivat toteutua matkailuinstituutin toiminnassa, ja ne onkin omaksuttu instituutin toimintaperiaatteiksi yhdessä vuorovaikutteisuuden, kestävyiden ja luovuuden kanssa. Mikäli saatte nämä arvot käytännössä toimimaan, voitte näyttää muulle Suomelle esimerkkiä siinä, miten hyvin matkailua voidaan kehittää omista lähtökohdista käsin.

Hyödyntäkää mahdollisuutta täysimääräisesti ja rakentakaa yhteistyöstä voimavara, jonka esimerkki heijastuu koko maahan.

Valtiosihteeri Riina Nevamäki

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin
avajaisissa Rovaniemellä 1.10.2009

Pohjoisen puolesta -palstalla esitellään ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä. Ehdotuksia aiheista Olli Tiuraniemelle: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Makunautintojen maahantuoja

Kaupasta tulvahtava tuoksu herättää kahvihampaani. Tunnelma on kuin idyllisessä keskieurooppalaisessa puodissa, vaikka olemmekin pohjan perukoilla. Kahvi- ja teekauppa Mandragoran yrittäjä *Blanka Schusterova* esittää iloisen kysymyksen:

– Kahvia vai teetä?

Kaltaiseni rovaniemeläiset herkkujen ystävät saavat oikeastaan kiittää Blankan äitiä siitä, että paikkakunnalta saa nykyisin kahvia ja teetä jokaiseen makuun.

– Hän lähetti minulle aina teetä kotoa Tšekistä ja lopulta ehdotti kaupan perustamista, Blanka kertoo.

Niinpä tyttärestä tuli tšekkiläisen kahvi- ja teetukkuri Oxalixen tuotteiden ainoa suomalainen maahantuoja ja jälleenmyyjä sekä yrittäjä Rovaniemen keskustassa sijaitsevaan kauppaan. Kahvin ja teen lisäksi tarjolla on suklaata sekä kahvin ja teen valmistustarvikkeita.

Rovaniemelle Blankan toi alun perin vaihto-opiskelu Lapin yliopistossa neljä vuotta sitten. Pohjoinen maailmankolkka teki vaikutuksen.

– Se oli opintojeni parasta aikaa! Plan kotiinpaluuni jälkeen valmistuin maisteriksi ja halusin työskennellä ulkomailla. Paluu Suomeen oli helppo valinta.

Varmin tapa työllistyä oli oma yritys.

– Samalla olen päässyt oikeasti osaksi suomalaista kulttuuria, Blanka sanoo sujuvalla suomella.

Työstään aidosti innostunut kauppias suunnittelee nyt verkkokauppaa ja tulevaisuudessa kauppoo myös muualle Suomeen.

– Mutta nyt minulle ei ole Rovaniemeä parempaa paikkaa. Tällä on ollut tilaa etsiä ja myös löytää itsensä, kauppias hymyilee.

Liekö kaupan nimi enne? Se viittaa lemменmarjan nimellä tunnettuun kasviin, jolla on positiivisia vaikutuksia terveyteen kohtuudella käytettynä – aivan kuten kahvilla ja teelläkin.

Arktinen tundra vihertyy

Tuore tutkimus todistaa, että pensaskasvillisuus lisääntyy Venäjän arktisen alueen lämmetessä. Pensaskasvillisuuden lisääntyminen vaikuttaa merkittävästi myös tulevaisuuden ilmastoon, koska maanpinta ja ilmakehä vaikuttavat toisiinsa.

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkimusprofessori *Bruce Forbesin* vetämässä kansainvälisessä tutkimuksessa selvitettiin pensaskasvillisuuden kasvun vaihtelua viime vuosikymmeninä arktisella tundralla tutkimalla yleisten ja laajalle levinneiden pajukasvien vuosilustoja. Tieteellisen tutkimuksen yhtenä moottorina olivat alkuperäiskansaan kuuluvien nenetsiporonhoitajien havainnot.

Tundran vihertymisen selvittämiseksi kansainvälinen tutkimusryhmä vertaili kesäilmaston ja lehtensä varistavien pensaiden välisiä yhteyksiä pajukasvien vuosilustojen avulla. Kenttätutkimusta ryhmä teki Venäjällä Nenetsian autonomisessa piirikunnassa noin 20 kilometriä sisämaahan Barentsin meren rannikolta.

Tutkimuksessa havaittiin, että pensaskasvillisuus seuraa tarkasti Venäjän arktisen alueen lämpenemistä. Tutkimuksessa saatiin myös korkealaatuinen aineisto tutkimukseen valitun lajin eli villapajun (*Salix lanata*) vuotuisesta paksuuskasvusta vuodesta 1942 vuoteen 2005.

Tutkimusta johti professori *Bruce Forbes* Lapin yliopiston Arktisesta keskuksista yhteistyössä Calgaryn yliopiston Biogeoscience-instituutin tohtori *Marc Macias Faurian* ja Joensuun yliopiston Ekologian tutkimusinstituutin tutkijan *Pentti Zetterbergin* kanssa.

Tutkimuksen tuloksia esittelevä tutkimusartikkeli ilmestyy yhdysvaltalaisessa tieteellisessä *Global Change Biology* -julkaisussa tämän vuoden loppupuolella.

Valokuva: Team Kilttilä/Virpi Vainio, Seven-1

Kilttilän lasien läpi näkee tonttujen taikamaailmaan. Siellä muun muassa porot lentävät ja keskiyön aurinko ja revontulet näkyvät yhtä aikaa. Taikamaailma toimisi nk. digitaalaisesti lisätyn todellisuuden tekniikan (augmented reality) avulla.

Lapista muotoilun mekka, Napapiiristä Niceland?

Lapin muotoilun sampo voisi olla palvelumuotoilu, toisin sanoen palvelujen kehittäminen ja suunnittelu muotoilun menetelmin. Tilausta sille olisi esimerkiksi Lapin julkisissa palveluissa sekä matkailualalla. Näin pääteltiin Rovaniemi Design Weekin yhteydessä järjestetyssä työpajassa, joka käynnisti Lapin muotoiluohjelman valmistelun. Valmistelua vetää Lapin yliopisto.

Maakunnallisen muotoiluohjelman tavoitteena on luoda Lappiin muotoilun osakeskeskittymä sekä saada elinkeinoelämä ja julkinen sektori hyödyntämään muotoilua nykyistä enemmän.

– Lappiin tarvitaan lisää muotoilua, joka tuo laatua kaikille aloille. Se toteutuu vain lisäämällä ymmärrystä muotoilun mahdollisuuksista, toteaa taiteiden tiedekunnan dekaani, professori *Timo Jokela*.

Oman osansa Lapin muotoilun edistämiseen toi myös syys-lokakuun vaihteessa ensimmäistä kertaa järjestetty Rovaniemi Design Week. Viikon aikana löytyi muun muassa Napapiirin sielu: kiltteys.

Vuorokauden kestäneessä 24 h Napapiiri -kisassa muotoilun ammattilaiset, opiskelijat, Napapiirin yritykset ja niiden asiakkaat suunnittelivat yhdessä Napapiirille yhtenäistä ja innostavaa visuaalista ratkaisua ja tarinaa.

Voiton vei mainostoimisto Seven-1:n tiimi, jonka suunnitelmassa Napapiiri on Kilttilä eli Niceland. Se on maailman kiltein paikka: tonttujen valtakunta, jossa tontut lahjoittavat aikaa maailman lapsille ja haastavat kävijät aktiivisesti mukaan Kilttilän arjen touhuihin ja yhdessä oppimiseen.

Voittotiimissä ideoivat *Juha Tahvonen*, *Anna Pakkanen* ja *Virpi Vainio* Seven-1:sta, muotoiluopiskelijat *Timo Karinen* ja *Marja Heinistö* Lapin yliopistosta, *Ritva Vaarala* Eräsetti Wild Northista sekä käyttäjänä *Alexandra Lappalainen*.

Sari Väyrynen

Kansainvälinen opetus – miksi ja kenelle?

Lapin yliopisto haluaa olla yliopisto ”pohjoisen puolesta – maailmaa varten.” Se on kasvanut 30 vuodessa aluetta palvelevasta yliopistosta pohjoiseen profiloituneeksi monialaiseksi yliopistoksi, josta valmistuvat opiskelijat ovat valmiita tehtäviin myös Suomen rajojen ulkopuolella ja jossa tehtävä tutkimus on lähtökohtaisesti kansainvälistä, vaikkakin paikalliseen vahvasti nojautuvaa. Jos yliopistossa tarjottava opetus valmentaa opiskelijoita maailmaa varten, täytyy senkin luonnollisesti olla sisällöltään kansainvälistä. Jokaisen on ymmärrettävä maailmaa, jossa elämme ja jossa rajat yksinkertaisesti ovat hävinneet. Jokaisella meiltä valmistuvalla on myös oltava vankka kielitaito. Suomen lisäksi on pärjättävä vähintään tuolla uudella lingua francalla, englannilla.

Yliopisto-opetuksen kansainvälistymisellä on jo tasan 20 vuotta ollut kunnianhimoiset laadulliset ja määrälliset tavoitteet. Prosessi lähti liikkeelle vieraskielisellä opetuksella niin, että Lapin yliopistoon kyettiin vastaanottamaan vaihto-opiskelijoita ulkomailta. Samalla opettajavaihdolle asetettiin tavoitteet: onhan henkilökunnan kansainvälisillä kontakteilla ehdottomasti yhteys tutkimuksen ja opetuksen laatuun. Aktiivinen verkostoituminen johti laajan vaihtopartneriyliopistoverkoston syntyyn. Kansainvälisen opettaja- ja tutkijavaihdon resurssointi on kuitenkin jäänyt 20 vuoden takaiselle tasolle, vaikka kyseessä on koko toiminnan kivijalka. Opiskelijavaihto on viritetty virkamiesvetoisiksi palveluprosesseiksi Euroopan unionin hengessä, mutta miten prosessissa käy opetusmeidän kansainvälisyyden?

Lapin yliopistolla on tarjottavana paljon kansainvälisestikin houkuttelevaa ja omaleimaista opetusta vaihto-opiskelijoille, mutta tarvitsimme lisää selkeitä profiiliimme ja täällä tehtävään tutkimukseen nojautuvia englanninkielisiä maisteriohjelmiä. Tiedekunnissa on ideoita uusille avauksille roppakaupalla, ja tarvitsemmekin selkeitä kannustimia siihen, että ohjelmia luodaan alueille, jotka ovat kansainvälisesti houkuttelevia. Samoin täytyy miettiä rakenteita tiedekuntien yhteistyölle: tiedekuntia yhdistävää sisältöä löytyy esimerkiksi sellaisista teemoista kuin vanhuus, ympäristö, saamelaiset, media, pohjoinen kuvataide ja taidekasvatus, polaarioikeus ja arktinen geopolitiikka, turvallisuus ja globaalimuutos, kestävä kehitys ja arktinen matkailu.

Yliopistoissa puhutaan laajojen yhteistyöpartneriverkostojen rinnalla strategisista kumppanuuksista. Jos opetus- ja tutkimushenkilökunta harjoittaa laajaa ja syvää yhteistyötä jonkun strategisesti tärkeän yhteistyöyliopiston kanssa, on luonnollista, että yhteisten tutkimusprojektien ja opis-

kelijavaihdon lisäksi suunnitellaan myös yhteistä opetusta ja jaetaan opettajaresursseja esimerkiksi intensiivikurssien muodossa. Strategisten kumppanuuksien määrittelyssä riittää vielä työtä, eikä olemassa olevia hyviä yhteistyösuhteitakaan tule laiminlyödä.

Osallistuin alkusyksystä Madridissa suureen euroopalaiseen korkeakoulutuksen kansainvälistymisen konferenssiin, jossa yritin haistella, mikä nyt on uusinta uutta. Suuria yllätyksiä ei juuri tullut vastaan. Päällimmäisenä jäi pintaan tunne, että Lapin yliopistossa moni asia on varsinkin vaihto-opiskeluun liittyen todella hyvin. Toisaalta se yllätti, kun- ka suuret yliopistot kokevat englanninkieliset maisteriohjelmat jo eloonjäämis- kysymyksenä – loistavia opiskelijoita on rekrytoitava globaalisti. Voi olla, että tämä on edessä myös Lapin yliopistolla, jos haluamme strategian mukaisesti olla johtava yliopisto profiilin mukaisilla alueilla. Toinen paljon esille noussut teema oli englannin kielellä annettavan opetuksen kielen laatu. Suomessa törmää jatkuvasti vaatimukseen opettajien kielitestistä, vaikka opettajien muitakaan pedagogisia valmiuksia ei juuri mitata. Olisikin jo aika päästä eroon siitä meille suomalaisille tyypillisestä pelosta, että kielitaidon täytyy olla loistava, jotta sitä voi käyttää.

Kaiken kaikkiaan Lapin yliopistolla on kansainvälisesti hyvä asema, mutta aseman säilyttäminen ja profiloituminen strategian mukaisesti edellyttävät määrätietoista ponnistelua niin yliopiston johdolta kuin oppiaineilta erityisesti kansainvälisten maisteriohjelmien luomisessa, opetushenkilökunnan liikkuvuuden lisäämisessä sekä tutkimuksen kansainvälistymisessä. Strategiset kumppanudet tukevat parhaimmillaan juuri näitä painopistealueita.

Kansainvälisyydestä on yliopistopiireissä muodostunut mantra, jonka merkitys on hukkua toiston alle. Mitä kansainvälisyydellä oikein tarkoitetaan, ja mikä sen merkitys on opetuksessa?

Marjo Laukkanen

Maailmojen törmääminen pakottaa avautumaan

– Kansainvälisyyden pitäisi olla yliopisto-opetuksen yksi peruslottuvuus, yliopistonlehtori *Aini Linjakumpu* sanoo.

Linjakummun mukaan on itsestään selvää, että emme pärjää vain omassa lokerossamme, vaan meillä tulee olla yhteyksiä moniin suuntiin. Toisaalta jotkut oppiaineet ovat luonnostaan kansainvälisempiä kuin toiset. Esimerkiksi Linjakummun edustama politiikkatieteet on jo perusolemukseltaan maiden rajat ylittävää, minkä takia myös opinnoissa on tavoitteena suunnata ulkomaille esimerkiksi työharjoitteluun tai vaihtoon.

– Tuntuisi oudolta, jos näin ei olisi. Yleensäkin on vaikea kuvitella työtä, jossa maisteri ei tarvitsisi kokemuksia muista

kulttuureista, kielistä ja toimintamalleista. Sitä on aika heikoilla, jos ei ole käsitystä muusta kuin omasta kulttuurista.

Yliopiston pitäisi antaa valmiuksia toimia maailmassa, joka perustuu lukuisille eri kielille, kulttuureille, uskonnoille, käytännöille. Toisaalta vieraat kulttuurit ja verkostot ovat aiempaa helpommin tavoitettavissa esimerkiksi median ja matkustelun kautta. Kuinka tärkeää on kansainvälistyä juuri opiskelujen aikana, eikö vapaa-ajan verkostoituminen riitä?

– Kun mennään kymmenen tai viisitoista vuotta eteenpäin, niin tämä keskustelu tuntuu varmaan kornilta. Kuin olisi viisitoista vuotta sitten puhuttu siitä, onko tietokoneen ja internetin käyttö opiskelussa tärkeää, Linjakumpu naurahtaa.

Hän uskoo, että uuden sukupolven myötä kansainvälisyydestä tulee itsestään selvä osa opintoja, mutta vielä se ei kuulu saumattomasti yliopiston rakenteisiin ja toimintaan.

– Kansainvälinen opetus ei kehity itsestään, vaan siihen tarvitaan pyrkimystä ja panostamista. Tällä hetkellä se on aika vaatimatonta ja hapuilevaa. Ei riittävän ajateltua eikä päiväjärjestykseen integroitua.

Linjakummun mukaan opetuksen kehittäminen edellyttää suunnittelua, tukea ja toimintaa monesta eri suunnasta. Yhteiset tavoitteet ovat tärkeitä, jotta kokonaisuudesta ei

muodostu sirpaleista. Opetuksen kansainvälisyys oli vielä 2000-luvun alkuvuosina keskeinen trendi, joka on kuitenkin jäänyt jalkoihin viime vuosien rakenteellisissa mullistuksissa ja poukkoilevassa ilmapiirissä. Voimavaroja ei yksinkertaisesti ole enää riittänyt pitkäjänteiseen kehittämiseen.

– Olemme sellaisessa vaiheessa, että kansainvälisen opetuksen tilanne ei kokonaisuutena tarkasteltaessa ole kauhean hyvä. Kehitys ei ole päässyt kunnolla vauhtiin, Linjakumpu sanoo.

Kaiken keskellä kommunikaatio

Kansainvälisyydestä puhuminen on kimuranttia. Mitä sillä loppujen lopuksi tarkoitetaan ja mikä tekee opetuksesta kansainvälistä? Vieraskielisyys?

– Kieli on tietysti tärkeä, samoin kansainvälinen opetus ja opiskelijakunta. Olennaisinta on kuitenkin uudenlaisen vuorovaikutuksen ja vaikutteiden sekä maailmojen törmäminen, mikä pakottaa ajattelemaan toisella tavalla. Syntyy eri näkökulmia, perusteluja ja tapoja hahmottaa maailmaa. Juuri kommunikaatio on tärkeä osa kansainvälisyyttä, sillä se pakottaa irrottautumaan omista totutuista positioista, Linjakumpu pohtii.

Samalla Linjakumpu kuitenkin muistuttaa, että kansainvälisyys ei automaattisesti tarkoita jotakin parempaa.

– Mutta laatuun on vaikea päästä ilman kansainvälisyyttä, hän lisää.

Linjakummun mukaan kaikilla opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus osallistua kansainväliseen opetukseen kotiyliopistossaan. Toisaalta esimerkiksi vieraskielisiin maisteriohjelmiin liittyy paljon hypetystä ja numerologiaa. Vähemmälle huomiolle jää se, mitä niillä tavoitellaan ja miksi.

– Kenelle koulutusta tehdään ja kenen etua se palvelee? Meiltä puuttuu yhteinen järki ja pohdinta siitä, mitä muuta tavoittelemme kuin rahaa ja pisteitä. Meidän pitäisi kehittää perustaa pitkäjänteisesti ja miettiä tavoitteita kymmenen tai viidentoista vuoden päähän eikä vain kahden tai kolmen.

Nykyisestä tilanteesta puhuessa Linjakumpu käyttää pikavoitto- ja rusinapulla-vertauksia. Jos esimerkiksi halutaan enemmän ulkomaisia tohtoriopiskelijoita, tutkijoita ja opettajia, pitää panostaa kandi- ja maisterivaiheen sisäänottoon.

– Sitä kautta voimme saada hyviä jatko-opiskelijoita ja työntekijöitä, sillä sitoutuminen tapahtuu luontevasti juuri opiskelun kautta, Linjakumpu sanoo ja mainitsee hyvä-

nä esimerkkinä Arktisen keskuksen Arctic Studies -ohjelman, jonka kautta Rovaniemelle on saatu useita lahjakkaita tutkijoita.

Vieraskieliset maisteriohjelmat toimivat Linjakummun mukaan hyvin, jos ne ovat aidosti kansainvälisiä. Tällöin ne ovat suomalaisille opiskelijoille hyvä keino kansainvälistyä. Kansallisella tasolla voimme saada suomalaisille työmarkkinoille osaavia ihmisiä, jotka tuovat mukanaan kotimaansa kontaktit ja erityistiedon.

– He ovat myös potentiaalinen ryhmä, joka voisi muuttaa ulkomaalaisten roolia Suomessa ja avata maahanmuutokeskustelua.

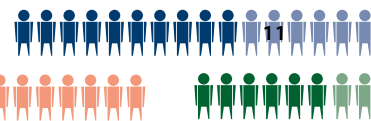
Silti juuri tutkinto-opiskelijoissa piilee yliopistomme kannalta suuri haaste. Lapin yliopisto houkuttelee kyllä vaihto-opiskelijoita, mutta tutkinto-opiskelijoiden kohdalla tilanne on selvästi huonompi.

– Kansainväliset opiskelijamarkkinat ovat raadollisia ja niillä pelataan imagolla. Tutkinto-opiskelijoita kiinnostaa

Suomalais-venäläinen maisteriohjelma vertailevasta sosiaalityöstä

- Comparative Social Work, 1.9.2009–31.5.2011
- Ohjelmaa koordinoi Lapin yliopisto yhdessä Pomorin valtion yliopiston kanssa, ja yhteiset opinnot toteutetaan partneriyliopistoissa lähi- ja etäopetuksena.
- Tavoitteina muun muassa vakiinnuttaa ja institutionalisoida yhteistyötä, kansainvälistää sosiaalityön koulutusta ja tutkimusta sekä kehittää monikulttuurisen sosiaalityön valmiuksia ja taitoja.
- Lapin yliopistossa kaikki opetus on englanniksi ja tutkintoon on ilmoittanut yhteensä viisi opiskelijaa Pakistanista, Ghanasta ja Venäjältä.
- Pomorin valtion yliopistossa kotiyliopiston pakollinen opetus on venäjäksi ja tutkintoa opiskelee kymmenen venäläistä opiskelijaa.

jo akateeminen maine, ei pelkkä Lapin eksotiikka, Linjakumpu toteaa.

Lapin hyvän imagon takia tänne riittää lyhytaikaisia tulijoita, mutta tutkinto-opiskelijat vaativat myös opinnoita uskottavuutta, laatua ja merkitystä. Koska maailma on täynnä hyviä yliopistoja, Lapin yliopiston houkuttelevuus liittyy Linjakummun mukaan omiin erityisaloihimme, kuten juuri arktiseen tutkimukseen.

– Myös yksittäiset opettajat houkuttelevat tulijoita omien kontaktiensa ja verkostojensa kautta.

Avautumista maailmalle

Jani Suokanerva muistuttaa, että kansainvälisyys on aina kuulunut akateemiseen maailmaan. Jo Suomen ensimmäisestä yliopistosta on kuljettu esimerkiksi Ruotsiin ja Ranskaan. Nykyisin vaihto-opiskelu on vakiinnuttanut asemansa monin tavoin ja vaihtokanavia on lukuisiin eri maihin ja yliopistoihin.

Suokanerva työskentelee kansainvälisten asiain suunnittelijana kahdessa eri tiedekunnassa, oikeustieteellisessä ja kasvatustieteellisessä. Tällä hetkellä oikeustieteiden opiskelijoista käy pidemmässä vaihdossa noin kolmasosa ja kasvatustieteiden opiskelijoista noin viidesosa. Suokanervan mukaan opetuksen kansainvälisyydessä ei ole kyse vain kielitaidon kehittymisestä vaan ennen kaikkea laadunvarmennuksesta ja moninaisesta avautumisesta maailmalle.

– Emme voi umpioitua tänne, Suokanerva tiivistää.

Ulkomaailta tulevat opiskelijat tuovat mukanaan oman osaamisensa sekä tietonsa ja voivat kyseenalaistaa hallitsevia käytäntöjä. Vastaavasti meiltä vaihtoon lähtevät opiskelijat osaavat palatessaan vaatia kotiyliopistoltaan enemmän ja rikastuttavat tietämyksellään opetusta. Myös vaihdossa solmitut verkostot hyödyttävät niin yksilöä itseään kuin opiskelu- ja työ-yhteisöjä laajemminkin.

Opetusministeriö on asettanut vuoden alusta tavoitteeksi, että jokainen yliopistosta valmistuva on suorittanut kansainvälisyysjakson. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kansainvälisyyden sisällyttämistä opetussuunnitelmiin ja lisäresursseja kansainväliseen opetukseen, mutta toisaalta työtä ei tarvitse aloittaa tyhjästä.

– Opettajavaihdon ansiosta meidän ei edes tarvitse tehdä kaikkea itse. Lappi ja Lapin yliopisto houkuttavat ulkomaisia opettajia vierailulle vuodesta toiseen. Kasvatustieteiden puolella kiinnostaa hyvin usein Suomen PISA-menestys.

Oikeustieteiden puolella taas vierailijoiden suuren enemmistön muodostavat pitkäaikaiset yhteistyökumppanit. Vastavuoroisesti meidän opettajamme käyvät opettamassa omista aiheistaan ulkomaisissa yliopistoissa.

Mediakasvatusta in English

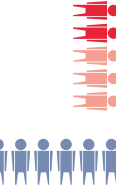
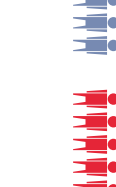
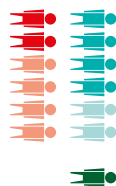
Kansainvälistyminen ei tarkoita samaa eri tieteenaloilla eikä edes saman tieteenalan eri oppiaineissa. Esimerkiksi luokanopettajakoulutuksesta koulutetaan opettajia ennen kaikkea suomalaisiin kouluihin, joissa opetus tapahtuu pääasiassa kotimaisilla kielillä. Sen sijaan kasvatustiede, aikuiskasvatusta, mediakasvatus ja sukupuolentutkimus ovat vähemmän kielisidonnaisia, joten niissä englanninkielinen sisäänotto maisterivaiheessa onnistuu hyvin. Tähän mennessä se on edellyttänyt räätälöityjä opintoja, mitä puolestaan on haitannut jatkuva resurssipula. Mediakasvatuksessa tilanne on kuitenkin muuttumassa, sillä sen maisteriopinnot muuttuvat englanninkieliseksi ensi lukuvuodesta lähtien.

– Ammatillisen kaksikielisuuden saavuttaa, kun suorittaa riittävän suuren osan tutkinnostaan kahdella eri kielellä. Ei riitä, että omaa omasta mielestään ammatillisen kaksikielisuuden, vaan se on myös kyettävä uskottavasti osoittamaan tulevalle työnantajalle. Sujuvan kielitaidon myötä on helpoa toimia sekä kansallisessa että kansainvälisessä ympäristössä, Suokanerva uskoo.

Tällä hetkellä vieraskieliset opinnot Lapin yliopistossa tarkoittavat yleisimmin englanninkielisiä opintoja, mutta tulevaisuudessa tarjontaa olisi hyvä laajentaa. Esimerkiksi sujuva venäjän kielen taito on vahva kilpailuvaltti monilla aloilla.

Lapin yliopisto profiloituu ennen kaikkea arktisen alueen ja pohjoisen verkostoitumisen kautta. Yliopisto koordinoi yli sadan arktisen tutkimus- ja koulutusinstituution verkostoa University of the Arcticia, joka tukee arktisen tutkimuksen, koulutuksen ja organisaatioiden yhteistyötä. Tämän lukuvuoden aikana yliopistossamme aloittaa myös Kiina-oikeuden professori ja kiinan kielen opettaja. Kiina on tulevaisuuden aluetta ja sen merkityksen esimerkiksi tieteen kielinä odotetaan vain vahvistuvan. Suokanerva pitää kansainvälisyyden laajentamista tärkeänä.

– Jos yksisilmäisesti pitäydymme länsimaaisessa kulttuurissa ja englannin kielessä, sahaamme yhden jalan itseltämme irti. ●

Maria Huhmarniemi

Rajanylitysharjoituksia

Kansainvälisyyttä lähialueen taidetapahtumassa

Kirkkoniemessä toimiva taide- ja kuraattoriryhmä Pike-
ne på Broen on ollut taiteiden tiedekunnan kuvataidekas-
vatuksen aktiivinen yhteistyötaho vuodesta 2005 lähtien.
Yhdistyksen partnerina on toteutettu kaksi EU-Culture-
rahoitteista hanketta ja vuotuinen nuorten taiteilijoiden
työpaja Barents Spektakel -tapahtumassa. Pike-
ne eli Pikene edistää Etelä-Varangin alueen kulttuuria rajat
ylittävän yhteistyön avulla. Nimi tarkoittaa tyttöjä sillalla ja
toiminnan mottona on Barentsin alue maailmalle – maail-
ma Barentsin alueelle.

Kuvataidekasvatuksen opiskelijoita on osallistunut Ba-
rents Spektakelin työpajoihin kahdessa roolissa: niin talvi-
taiteen ilmaisutapojen kuin projektin organisoinnin opis-
kelijoina. Tavoitteena on ollut tukea taideopiskelijoiden
verkostoitumista ja kehittää talvitaiteen ilmaisumuotojen
taiteidenvälisyyttä. Työpajat ovatkin avanneet opiskelijoil-
le uuden näkökulman pohjoisuuteen ja Barentsin alueen
kulttuuri-identiteettiin.

Kirkkoniemi on noin 6 000 asukkaan kaupunki Varan-
gin suonossa Norjassa, Venäjän ja Suomen rajojen tuntumassa.
Kaupungissa on kansainvälinen ilmapiiri, ja sieltä
on päivittäin suoria lentoja Osloon ja Tromssaan. Ympäri
vuoden auki oleva satama tuo kaupunkiin venäläisiä meri-
miehiä. Alueen historia on monikulttuurinen ja -etninen.

Pikene on toteuttanut Barents Spektakelin kuusi kertaa,
ja Lapin yliopisto on ollut mukana viidesti. Tapahtuma
on kansainvälinen, prosessisuuntautunut ja monialainen.
Ohjelmassa on taidenäyttelyitä, konsertteja, teatteria, tai-
teidenvälisiä ulkoilmaesityksiä ja Barentsin alueen kulttuu-
ria ja politiikkaa käsitteleviä seminaareja. Taiteilijoiksi Pi-
kenen kuraattorit kutsuvat sekä asemaltaan vakiintuneita
että nuoria taitelijoita eri maista ja eri etnisistä ryhmistä.
Yleisöä tapahtumassa on vuosittain 5 000–10 000 henkeä.

Festivaalin teema on raja. Sen alateemoja ovat olleet Hot
Arctic, Border-Crossing Exercises ja Borders – Control or

Valokuvat: Maria Huhmarniemi

Heidi Hänninen ja Kerttu Pennanen toteuttivat talvitaideteoksen jäädytetyistä alusvaatteista. Teoksen lähtökohtana oli ihmisen raja.

Rock-n-Roll? Teemallisten ja taiteidenvälisten toimintatapojen avulla Pikene tukee Barentsin alueen kulttuurintuotantoa. Lisäksi Pikene haastaa taiteilijoita, poliitikkoja ja tutkijoita keskustelemaan alueellisesti merkittävistä poliittisista aiheista.

Opiskelijoiden ja erilaisten traditioiden kohtaaminen

Nuorten taiteilijoiden työpajoissa raja on ollut innostava teema. Sitä on lähestytty monista suunnista pohtien, mitä ovat fyysiset, mentaaliset, julkiset ja subjektiiviset rajat. Työpajojen venäläiset osallistujat ovat olleet nuoria taiteilijoita tai Murmanskin yliopiston opiskelijoita. Norjalaiset opiskelijat ovat puolestaan tulleet Tromssasta luokanopettajakoulutuksesta tai Tromssan taideakatemiasta. Työpajoissa on toimittu yhdessä myös Kirkkoniemen koululaisten ja opiskelijoiden sekä erimaalaisten taiteilijoiden kanssa.

Työpajan ohjaaminen on ollut haastavaa luovimista taidetapahtuman organisaation ja opiskelijoiden erilaisten odotusten väli-

maastossa. Esimerkiksi venäläisessä taiteilijakoulutuksessa opettajat ovat auktoriteetteja, joilta odotetaan toisenlaista opettajan roolia kuin suomalaiselta sosiokonstruktivististen oppimistilanteiden järjestelijältä.

Kansallisten traditioiden lisäksi opiskelijaryhmän heterogeenisyyttä lisäävät opiskelijoiden henkilökohtaiset asenteet taiteen tekemiseen. Kun toiset pitävät taideopetuksen ytimenä puhtaita muotoja ja formalistista taidekriittikää, toiset tavoittelevat keskustelua, provokaatiota sekä subjektiivista ilmaisuja ja kolmannet yhteistoiminnallista käytännön työskentelyä ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteisön kanssa. Kohtaaminen edellyttää avointa ja toisia kunnioittavaa ilmapiiriä. Kuvataidekasvatuksen opiskelijoille työpaja on tarjonnut tilaisuuden erilaisten työskentelytapojen ja oppimiskäsitysten havainnointiin.

Työpajan toteuttamisissa talvitaideninstallaatioissa yhteistoiminnallisuudella on ollut erilaisia muotoja eri vuosina. Toisinaan työpaja on jakautunut pienryhmiin kansalaisuuden perusteella, jolloin valmiissa installaatioissa on ollut suomalainen, norjalainen ja venäläinen osa. Joskus osallistujat ovat jakautuneet ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä on osallistujia jokaisesta maasta, ja toisinaan suomalaiset ovat jakautuneet venäläisiin ja norjalaisiin ryhmiin. Erilaiset ryhmäjaot ovat johtaneet erilaisiin prosesseihin. Tavoitteena on ollut, että opiskelijat saavat tukea opiskelijakollegoiltaan eivätkä joudu kielelliseen alakynteen tai luopumaan omista taiteen tekemisen osaamisalueistaan työpajassa.

Tapahtumassa on muodostunut vuosittain monia ystävyssuhteita. Yhteenguuluvuuden kokemukset muodostuvat yhteisesti määritellyistä tavoitteista haasteiden ja ongelmien ratkaisemisesta sekä lopputuloksen jakamisesta ja juhlistamisesta. Yhteismajoitus ja -ruokailut tiivistävät osaltaan yhteisyyttä. Opiskelijat voivat myös osallistua Spektakelin taide- ja iltaohjelmaan, jolloin yhteiset kokemukset muodostavat siteitä opiskelijoiden välille.

Kirjoittaja on kuvataidekasvatuksen lehtori ja on toteuttanut nuorten taiteilijoiden työpajoja Barents Spektakel -tapahtumassa.

Kuvataidekasvatuksen
opiskelijat verkostoituvat
nuorten taiteilijoiden
vuotuisessa työpajassa, jossa
syntyy uusia näkökulmia
pohjoisuuteen ja Barentsin
alueen kulttuuri-identiteettiin.

Laura Junka

Opetusta **kieli keskellä suuta**

Kansainvälistyminen on virallisesti valttia, mutta miten se sujuu käytännössä? Michael Jacobsin kokemukset ulkomaalaisena opettajana ja vieraskielisen opetuksen pioneerina eivät ole yksinomaan kadehdittavia.

Yhdysvaltalainen valokuvataiteilija *Michael Jacobs* on opettanut Lapin yliopistossa valokuvausta jo 1990-luvun alusta lähtien.

– Silloin ulkomaalainen opettaja oli vielä harvinaisuus, johon suhtauduttiin avoimesti ja mielenkiinnolla, Jacobs muistelee.

Opetuskielenä oli englantia. Koska suomalaiset osaavat englantia melko hyvin, vieras kieli ei tuottanut suuria ongelmia.

– Jos jokin jäi epäselväksi, siitä kysyttiin ja selitin asian uudestaan.

Asenteet alkoivat kuitenkin muuttua 1990-luvun loppupuolella.

– Osa opiskelijoista alkoi protestoida opetuksen englanninkielisyyttä vastaan. Jotkut jopa poistuivat mielenosoituksellisesti luokasta.

Kaikissa ryhmissä ongelmia ei esiinny, mutta toisinaan koko kurssiryhmä on kieltäytynyt Jacobsin opetuksesta, kielikysymykseen vedoten. Protestien takia kohtuullisen hyvin suomea puhuva Jacobs on yrittänyt vaihtaa opetuskieleksi suomen. Laihoihin tuloksin.

– Sain hiljattain kurssipalautetta, joka oli aika murskaavaa. Osa valitti opetuksen vieraskielisyydestä, toiset puolestaan siitä, ettei heidän tarvitse tyytyä huonolla suomen kielellä annettuun opetukseen, Jacobs kertoo ja lisää, että ainakin hän on tehnyt parhaansa.

Jacobsin mukaan myös osa opettajakunnasta on selvästi kansainvälistymiseen liittyviä kielivaatimuksia vastaan. Hän kertoo, että jotkut ovat huolissaan suomen kielen asemasta ja sen puhtaudesta, toiset kyvystään toimia vieraalla kielellä.

– Eräskin tiedekuntani opettaja kieltäytyi hiljattain antamasta opetusta millään muulla kuin suomen kielellä. Kun

San Franciscosta muumitalon isännäksi

Melkein keskellä Rovaniemellä on talo, jonka ohi kulkiessa tulee aina hyvälle mielelle. Pihalla vallitsee hellyttävä kaaos: on polkupyörää, lelua, kahittelupaikkaa, riippumattoa ja puuhun rakennettua majaa. Talon ikkunassakin roikkuu valloittava käsinukerimpsu. Hyvän mielen talossa asuu Michael Jacobs perheineen.

Miten Kolumbiassa ja San Franciscon sateenkaarten alla vartuneesta valokuvataiteilijasta oikein tuli rovaniemeläisen muumitalon isäntä ja Lapin yliopiston opettaja? Koska Michael Jacobs on myös loistava tarinankertaja, kertomus on pitkä, meukas ja täynnä eeppiä piirteitä. Jacobs kertoo kiinnostuneensa Suomesta alun perin vuonna 1982, kun *Juha Mieto* hävisi sekunnin sadasosalla Lake Placidin olympialaisissa.

– Ihmettelin, että minkälainen yhteisö nostaa kakkoseksi jääneen urheilijan kansallisankariksi? Ajatus viehätti minua, Jacobs muistelee.

Yhdysvalloissa Jacobs opiskeli valokuvausta, journalismia, kuvataiteita ja visuaalista antropologiaa. Paperit saatuaan hän lähti reppumatkalle Eurooppaan. Lopulta useiden sattumien ketju johdatti Jacobsin Ouluun, jossa oli talo, jossa hän tapasi tulevan puolisonsa.

Jacobs palasi San Franciscoon ja perusti siellä monialaisen valokuvastudion. Muutaman vuoden kuluttua päätös oli selvä: Jacobs myi koko kuvauskalustonsa, osti lentoliput ja muutti Suomeen vakituisesti. Nykyinen työpaikka Lapin yliopistosta löytyi pian sen jälkeen.

Vaikka Michael Jacobs pitää Suomesta aidosti, hän myöntää, että ulkomaalaisen elämä ei ole Suomessa aina helppoa. Monet ongelmat kiteytyvät suomalaisten suhteessa omaan kieleen.

– Kun muutin tänne, pidin itsestään selvänä, että minun täytyy oppia suomea. Ajattelin, että kielitaidon myötä minut hyväksytään paremmin. Mutta olin väärässä! Silloin kun puhuin pelkästään englantia, minulla oli ulkomaalaisen salaperäinen aura. Kun aloin ilmaista itseäni suomeksi, aura rapisi pois. Yhtäkkiä minusta tuli vain kömpelösti puhuva hassu mies, Jacobs kertoo puoliksi vitsaillen, puoliksi tosissaan.

– Mutta ei minulla ehkä ole oikeutta valittaa. Omalaatuinen ja hivenen sisäänpäin vetävä kulttuurihan oli alun perin juuri se syy, miksi rakastuin Suomeen.

vastasin, että kyseessä on virallinen linjaus, joka velvoittaa kaikkia, kyseinen opettaja käski minua pitämään omatkin kurssinsa.

Muutospaineita ja paperinpalvontaa

Michael Jacobs itse selittää mielenilmaukset kasvavilla kansainvälistymisvaatimuksilla.

– Protestoijat kai kokevat, että englantinkielisyys uhkaa omaa identiteettiä. Ja tavallaan he ovat oikeassa. Miksi koko maailman pitäisi toimia englanniksi?

Samalla protestoijilta jää kuitenkin huomaamatta, että vieras kieli antaisi avaimet vuoropuheluun muiden kanssa ja mahdollisuuden laajentaa omaa maailmaa. Miten siirtymistä kohti kansainvälisempää opetusympäristöä sitten voitaisiin tukea?

– Yksi syy opettajien vastahankaisuuteen liittyy siihen, että heiltä vaaditaan koko ajan yhä enemmän ja enemmän. Jos ope-

tuksen kieli halutaan muuttaa, vaatimuksia ei voida vain sanella ylhäältä käsin. Henkilökunnalle pitää tarjota koulutusta ja mahdollisuus omaksua uusia valmiuksia.

Kaikkein tärkeimpänä Michael Jacobs pitää kuitenkin ulkomaalaisten opiskelijoiden houkuttelemista Suomeen. Heidän avullaan vieraista kielistä ja kansainvälisyydestä tulee orgaaninen osa yliopiston toimintaa, eikä ylhäältä asetettu pakko.

Miksi Suomessa sitten on yhä paljon vähemmän ulkomaalaisia opiskelijoita kuin eurooppalaisissa yliopistossa keskimäärin? Kielipulman lisäksi Jacobs syyttää asiasta yliopistojemme sisäänpäin lämpiävää byrokratiaa.

Vaikka pohjoinen eksotiikka vetää ja tulleja olisi, tiukka byrokratia ja kotimaisen tutkintojen suosiminen asettaa turhia kapuloita rattaisiin. Akateemisesti koulutetun ulkomaalaisen tie Suomeen vaikeu-

tuu huomattavasti, jos omaa tutkintoa ei arvosteta tai jos yliopisto ei tunnista aikaisemmin suoritettujen opintojen korvaavuuskelpoisuutta.

Toinen ongelma on, että jo nyt Suomessa olevien ulkomaalaisopiskelijoiden, etenkin vaihto-opiskelijoiden, tarjoama potentiaali valuu osittain hukkaan: suomalaiset ja ulkomaalaiset eivät kohta.

– Miksi esimerkiksi lähes kaikki Lapin yliopiston vaihto-oppilaat asetetaan Ounasvaaran Kuntotielle asumaan, Jacobs sivaltaa ja jatkaa: – Kuntotiestä on tullut ulkomaalaisgetto, jossa vaihto-oppilaiden mahdollisuudet tutustua suomalaisiin opiskelijoihin ovat minimaaliset.

Järkevämmän asuntopolitiikan lisäksi Michael Jacobs toivoo enemmän kursseja, joihin otetaan sekä suomalaisia että vaihto-oppilaita eri tiedekunnista ja oppialoilta.

– Ei mitään kaksi tuntia kerran viikossa -kursseja, vaan eri työskentelytapoja yhdisteleviä kokonaisuuksia, joiden puitteissa ihmisillä on oikeasti mahdollisuus tutustua toisiinsa.

Käytännössä sekä suomalaisille että ulkomaalaisille avoimien kurssien lisääminen merkitsee tietysti englanninkielisen kurssitarjonnan kasvattamista. Tutustuminen on tärkeää myös tästä syystä.

– Kun opiskelijat tutustuvat toisiinsa, he rentoutuvat eivätkä jännitä kieltäkään niin paljoa. Ja kun opiskelijat rentoutuvat, opettajatkin rentoutuvat. ●

Michael Jacobs: A courtship dance of one

Michael Marnin Jacobsin valokuvanäyttely Transmigrations and Ghost Hunts on esillä Lapin yliopiston Katve galleriassa 19.10.–5.11.2009.

Arktiset opinnot **remonttiin**

Arktisen keskuksen tarjoama Arctic Studies Program (ASP) alkoi vuonna 1992. Osallistuin silloin ensimmäiselle ASP-kurssille juuri Rovaniemelle etelästä saapuneena jatko-opiskelijana. Muistot kurssista ovat mukavat. Kuuntelimme mielenkiintoisia luentoja ja teimme retkiä. Väittelin lopulta arktisesta ympäristöyhteistyöstä, mutta ASP-diplomia en koskaan saanut, koska muutama kurssi jäi puuttumaan. Nyt on kurssista vierähtänyt jokunen aika, ja olen seurannut opintokokonaisuutta vuosien varrella eri tehtävissä.

ASP on usein nähty tapana houkutella uusia opiskelijoita arktisten kysymysten ääreen. Siten se on edistänyt Arktisen keskuksen tutkimustoimintaa. Yliopiston vanhimpana vaihto-ohjelmana ASP on palvellut myös yliopiston ja tiedekuntien kansainvälistymistä. Kurssit ovat muodostaneet perustan, jolle yliopiston muuta kansainvälistä opetusta on aikanaan voitu kehittää ja rakentaa. Nykyisin tilanne kuitenkin näyttää olevan – ainakin omilla ASP-kursseillani – sellainen, että opiskelijoista suurin osa on tiedekuntien omia vaihto-opiskelijoita. Varsinaisia ASP-opiskelijoita kursseilla on ollut vain jokunen.

Onkin aika miettiä ASP:n tulevaisuutta. Palveleeko se nykymuodossaan opiskelijoita ja opettajia? Entä Arktista keskusta ja Lapin yliopistoa? Ohjelmaa ei kannata laittaa romukoppaan, vaan siitä tulee kehittää entistä ehempi ja aikaansa vastaava. Niinpä neuvottelut sen remontista on käynnistetty Arktisen yliopiston, yliopiston ympäristökokonaisuuden sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulun luonnonvarakoulutusohjelman kanssa.

Mielestäni nykyinen ASP-opintojen rakenne ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Ohjelma pyrkii monitieteisyydellään laajaan ja syvään ymmärrykseen arktisesta alueesta ja sen kehityksestä. Käytännössä kuitenkin lyhyen ASP-kurssin vetäminen muutamassa päivässä hyvin sekalaiselle opiskelijaporukalle on opettajalle varsin haasteellista puuhaa. Monitieteisen vuorovaikutuksen luominen on aina haasteellista, mutta erityisen haasteellista se on tällaisissa puitteissa. Omat kurssini ovat pintaraapaisuja aihepiireistä, joista voisi aivan hyvin pitää vaikka koko lukukauden pituisia kursseja. Uskon, että tämän tunteen jakaa moni muukin ASP-opettaja. Olisi siis aika miettiä, miten yhdistää monitieteisyys ja ongelma-keskeisyys entistä paremmin.

Nykymuodossaan ASP:ssa tuntuu myös menevän resursseja hukkaan. Arktisessa keskuksessa työskentelee kokeneita tutkijoita, joilla olisi varmasti paljon enemmän annettavaa tutkijakoulutukselle Lapin yliopistossa kuin mihin nykyinen ohjelma antaa mahdollisuuden. Osa ohjelman pyörittämiseen käytetyistä resursseista tulisiikin mielestäni hyödyntää Arktisen keskuksen koordinoiman Arktis-tutkijakoulun opetuksen ja ohjauksen kehittämiseen. Tutkijakoulun toiminnan vahvistaminen palvelisi Arktisen keskuksen toimintaa ja ennen pitkää myös Lapin yliopistoa. Jos se tehtäisiin yhteistyössä yliopiston yhteisen tutkijakoulun kanssa, kyseessä voisi olla varsin huomattava voimavara. Se voisi edistää koko yliopiston arktisen tutkimusprofiilin kehittämistä ja koskettaisi kohtalaisen suurta joukkoa opiskelijoita.

Sonja Lutovac & Raimo Kaasila

Kirjeitä suomalais-slovenialaisesta tutkimusyhteistyöstä

Seuraavassa kerrotaan
kirjeiden avulla tarina siitä,
miten Lapin yliopiston
kasvatustieteiden
tiedekunnan dosentin,
yliopistolehtorin
Raimo Kaasilan ja
Mariborin yliopiston
tohtoriopiskelijan
Sonja Lutovacin välinen
ohjaussuhde muuttui
tutkimusyhteistyöksi,
jossa kumpikin osapuoli
oppii toisiltaan.

7.9.2009

Hyvä Raimo,

Kirjoitan sinulle täältä Mariborista Sloveniasta, 3 000 kilometrin päästä. Näen nyt entistä selvemmin, kuinka yhteistyö kanssasi Rovaniemellä oli minulle korvaamaton kokemus. On vaikea mainita kaikkia oppimiani seikkoja, koska pukiessani asiat sanoiksi ne helposti menettävät merkityksensä. Erityisesti aion omaksua sinulta todella innostuneen asenteesi tutkimuksen tekoa kohtaan. Arvostan myös ”henkistä valmennustasi”, jonka johdosta minulla on hyvä itseluottamus. Samalla valmensit minua kohtaamaan ennakkoluuloja, joita täällä meillä voi olla laadullista tutkimusta kohtaan. ”Tutkijan nahkani” on nyt paljon paksumpi kuin aiemmin. Sain äsken puhelun sinulta. Kerroit, että olen saanut tutkimusstipendin CIMO-järjestöltä. Näin voin ensi vuoden alussa palata Rovaniemelle ja viimeistellä väitöskirjani ohjauksessasi. Todella hieno uutinen! Odotan innolla yhteistyöämme toista vaihetta. Täällä Sloveniassa sanomme Lepa beseda, lepo mesto najde eli ystävälliset sanat löytävät aina ystävällisen paikan. Sanoit minulle aina kaiken ystävällisellä tavalla, vetoamatta auktoriteettiisi, ja siksi arvostan sinua entistä enemmän. Yhtenä päivänä keskustelin täällä paikallisen ohjaajani kanssa. Hän halusi vastauksen kasvatustieteellistä maailmaa kiinnostavaan kysymykseen: ”Miksi suomalainen koulujärjestelmä on niin hyvä?” Kysymykseen ei ole lyhyttä vastausta. Mutta kerrottuaani kokemuksistani Rovaniemellä hän totesi: ”Meidän opettajien tulee muuttua.” Kuulostaa helpolta, mutta onko se sitä. Toisaalta tämä toteamus voi toimia hyvänä alkuna saadaksemme hieman suomalaista henkeä Slovenian yliopistoihin.

Terveisin,
Sonja

8.9.2009

Hyvä Sonja,

Kiitos kirjeestäsi. Arvostan paljon ystävällisiä sanojasi. Pidän tammikuussa Rovaniemellä alkanutta yhteistyötämme myös itselleni hyvin arvokkaana kokemuksena, koska tutkimusintressimme ovat niin samanlaisia ja koska meitä yhdistää suuri innostus tutkimuksen tekemiseen. Lisäksi olet yksi lahjakkaimmista nuorista tutkijoista, joita olen ohjannut. Minulla on ollut tilaisuus jakaa kanssasi monia tutkimuksen tekoon liittyviä käytänteitä, joita olen oppinut omilta mentoreiltani ja yhteistyökumppaneiltani professori Erkki Pehkoselta ja Anneli Laurialalta.

Olen yhdessä kanssasi luonut ja vienyt käytäntöön yhteistointaa ja vuoropuhelua painottavan ohjausmallimme. Kirjoittaessani kanssasi artikkeleita kansainvälisiin tieteellisiin julkaisuihin opin sinulta useita tuoreita ideoita. Olet myös opettanut minulle paljon

Slovenian kulttuurista ja koulutusjärjestelmästä. Olen halunnut rohkaista sinua edelläkävijän roolissasi, koska olet kotimaassasi ensimmäinen, joka julkaisee artikkeleita narratiivisesta tutkimuksesta ja matematiikan oppimiseen liittyvästä ahdistuksesta.

Mainitsit kirjeessäsi, että sinulle on kehittynyt ”paksumpi nahka” kohdata mahdollisia ennakkoluuloja, joita joillakin saattaa olla näihin tutkimusteemoihin liittyen. Arvostan paljon asennettasi! Odotan marraskuista tutkijavaihtomatkaani Mariborin yliopistoon. Sen aikana tulen tekemään yhteistyötä sinun ja paikallisen ohjaajasi Alenkan kanssa. Olen ilahtunut siitä, että palaat ensi vuoden alussa Rovaniemelle jatkamaan yhteistyötä kanssani.

Terveisin,
Raimo

Raimo

Sonja

Tuokio

*Samalla kun opiskelijat veisivät yöaurin-
gossa puisia maahisia, minä lämmitin meil-
le rantasaunaa. Maahiset sijoit-
ettiin seuraava-
na päivänä Kittilän Mettänväen-
maa-ympäris-
tötaidemetsään,
vain päät jäivät pilkottamaan maasta.*

Raimo Väyrynen
 Professori
 Lapin yliopiston
 hallituksen
 puheenjohtaja

Uutta yliopistoa perustamaan

Suomalaisen yliopistolaitoksen institutionaaliset pääpiirteet on ratkaistu uudessa yliopistolaissa. Nyt alkaa toteuttaminen, joka on osaksi matka tuntemattomaan. Yliopistolaki antaa mahdollisuuksia uuteen, ennakkoluulottomaan ja tuotteliaaseen toimintaan, mutta lopputuloksesta ei voi kukaan olla varma.

Yliopistojen oikeudellisen ja taloudellisen aseman sekä sisäisen hallinnon muutosten ohella merkittävin uusi tekijä on Aalto-yliopisto. Sen merkitystä uranuurtajana on hehkutettu elinkeinoelämän johdon taholta viimeksi syyskuun alussa järjestetyssä suljetussa seminaarissa. Elinkeinoelämän keskusliitto

(EK) on myös ottanut päävastuun 200 milj. euron keräämisestä yksityisistä lähteistä vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämä summa laukaisi valtion lupaaman 500 milj. euron panoksen.

Aalto-yliopistosta on tullut elinkeinoelämälle eräänlaista maalista uskontoa erityisesti sen yksityisen säätiömuodon vuoksi. Kun yliopisto on perustettu, sille on syytä toivoa kaikkea menestystä. Pyrkimys löytää ns. tehtaissa TKK:lle, TAIKille ja Kauppakorkeakoululle uusia rajapintoja innovaatioiden edistämiseksi on

mielenkiintoinen kokeilu, joka kuitenkin kattaa vain pienen osan uuden yliopiston kokonaistoiminnasta.

Kun Aalto-yliopiston merkitystä uuden ajan airuena korostetaan, on syytä pitää muutama realiteetti mielessä. Ensiksikin kolmen erillisen yliopiston yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi on erittäin kova haaste. Riskinä on se, että ”schoolit” jäävät sängen autonomisiksi toimijoiksi ja yhteiset rajapinnat siten ohuiksi. Yritysten ja tutkimuslaitosten fuusioista tiedetään, että uusien toimivien kokonaisuuksien syntyminen kestää pitkään. Aalto-yliopiston hallituksessa on sen verran kokemusta, että tämä seikka toki tiedetään.

Vaikka jokaisessa kolmessa yliopistossa on erinomaisen asiantuntemuksen pesäkkeitä, kilpaillulla tutkimusrahalla mitattuna vain TKK:n eräitä osia, kuten materiaalitutkimusta, voidaan pitää huippuyliopistona. Tieteellisen tason kohottaminen kautta linjan tulee vaatimaan Aallolta paljon työtä. Kääntöpuolella on syytä muistaa, että myös useissa muissa suomalaisissa yliopistoissa, ei vähiten Helsingin yliopistossa, on kansainvälisesti korkeatasoista ja Aaltoa vahvempaa tutkimusta. On suomalaiselle yhteiskunnalle ja myös elinkeinoelämälle haitaksi, jos yliopistopolitiikassa aletaan katsoa vain minne sormi osoittaa.

Vaikka Aallon yksityistä luonnetta halutaan korostaa, sen toiminta rakentuu julkiseen rahoitukseen. Jos sen säätiöpääomaan saadaan kokoon 200 milj. yksityistä rahaa, normaalilla tuottokriteerillä se takaa enintään 10 milj. lisäpanoksen vuotuisen rahoitukseen. Se on murto-osa koko Aallon budjetista. Vaikka yliopiston päätöksenteko on yksityistetty, julkisen rahan käytölle täytyy olla vahvat asialliset ja eettiset perusteet.

EK:n pääasiassa yrityksiin kohdistama ”fund-raising” Aallon hyväksi ei voi olla vaikuttamatta muiden yliopistojen mahdollisuuksiin saada taloudellisessa taantumassa kokoon vähintään 1 milj. euroa yksityistä ja vastikkeetonta rahaa, joka laukaisee valtion 2,5-kertaisen tuen. Tämä on Lapin yliopistolle erityinen haaste muun muassa sen sijainnin ja tiedekuntarakenteen vuoksi, mutta tähän minitavoitteeseen tuleamme tähtäämään tosissamme ensi vuoden aikana.

Lapin yliopistoa suuntaa tulevaisuuteen sen uusi, vuoteen 2020 saakka ulottuva strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma. Tässä työssä tarvitaan strategista, tulevaisuuteen suuntautuvaa ajattelua ja toimintaa. Yliopiston profiloituminen vahvuusalueilleen on alkanut. Tiedekuntien välistä yhteistyötä täytyy voimakkaasti lisätä yhteisten rajapintojen löytämiseksi ja hyödyntämiseksi. Sekä ympäröivän yhteiskunnan toimijoiden että yliopiston on aktivoitettava tutkimukseen pohjautuvien innovaatioiden edistämiseksi. Yliopiston on haettava strategisia kumppanuuksia muista yliopistoista ja niiden laitoksista, jotta vältettäisiin maantieteellinen ja henkinen eristäytyminen.

Arktisen keskuksen tieteellisen
neuvottelukunnan puheenjohtaja
Karl Erb haastaa tiedettä
muuttumaan maailman mukana.

Sari Väyrynen

Viisasten kiveä etsimässä

Tieteen nykytilaa voisi Yhdysvaltain tiederahaston polaariohjelmien johtajan *Karl Erbin* mukaan verrata muinaiseen Kreikkaan. Siellä maailman nähtiin koostuvan neljästä alkuaineesta: tulesta, ilmasta, vedestä ja maasta, jotka vaikuttivat toisiinsa.

– Maailman ympäristön tila muuttuu nopeasti, ja se pakottaa myös tiedettä muuttumaan. Muinaisten kreikkalaisten tavoin maailmaa tulisi nyt katsoa monista eri järjestelmistä koostuvana järjestelmänä, jossa muutokset yhdessä osassa vaikuttavat kaikkiin muihin osiin, Erb toteaa.

– Lisäksi tieteen kautta on pyrittävä saavuttamaan selkeää tietoa, jota ihmiset ja päätöksentekijät tarvitsevat sopeutuessaan muuttuvaan ympäristöön. Monitieteisyys antaa avaimia kaikkeen tähän: sen kautta voidaan vuorovaikutusjärjestelmiä ymmärtää ja muutosten seurauksia ennustaa.

Ydinfysiikka polaarirahoittajana

Karl Erb kutsuttiin tämän vuoden alusta lähtien Arktisen keskuksen tieteellisen neuvottelukunnan puheenjohtajaksi. Yalen yliopistossa ydinfysiikkona akateemiset kannuksensa

Lapin yliopiston Arktinen keskus juhli 20-vuotista taivaltaan tiistaina 29. syyskuuta kutsuvierasseminaarin sekä kaikille avoimen Tieteiden iltapäivän merkeissä. Ohjelmassa oli muun muassa tietoisuuksia tutkimuksesta sekä vapaa pääsy tiedenäyttelyyn.

saavuttaneelle miehelle toimi on mieleinen, sillä hän haluaa oppia uutta arktisesta tieteestä.

– Kenelläkään ei ole arktisen tieteen viisasten kiveä: miten yhdistetään eri tieteenalojen koulutus ja tutkimus, tieteestä kertominen ja nuorten innostaminen tieteen pariin. Neuvottelukunnan jäsenet voivat itse oppia Arktisen keskuksen henkilökunnalta, ja toivottavasti voimme antaa keskukselle uusia ajatuksia omien kokemustemme pohjalta.

Viiden lapsen isoisä toteaa kuitenkin olevansa jo siinä vaiheessa uraansa, että omat hyödyt eivät ole päällimmäisinä mielessä. Yliopistouran jälkeen hän on ennättänyt olla Yhdysvaltain kansallisen tiederahaston palveluksessa yli kaksikymmentä vuotta, joista yksitoista viimeistä polaariorjelmien johtajana. Hänen toimistonsa rahoittaa napa-alueiden tutkimusta eri yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa sekä hoitaa tutkimusmatkojen logistiikkaa noin 500 miljoonalla dollarilla vuodessa.

Työhistoriaan mahtuu myös neljän vuoden sivujuonne Valkoisessa talossa. Ensimmäisen presidentti *Bushin* kaudella Erb neuvoi Valkoisen talon talousasiantuntijoita eri tieteenalojen rahoittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Siinä oppi ymmärtämään poliittisten prosessien vaiheet.

– Monet ihmiset ovat auttaneet minua urallani. On palkitsevaa, jos pystyn nyt auttamaan muita sisäistämään omat mahdollisuutensa entistä paremmin, Erb sanoo vaatimattomasti.

Kohti paikallisuutta

Karl Erb arvioi, että kiinnostus arktiseen tieteeseen on laajentunut viime vuosina. Esimerkiksi Norja ja Yhdysvallat rahoittavat arktista tutkimusta kohtuullisen paljon. Kanada on tehnyt vahvoja sitoumuksia ja Euroopan unioni ilmaissut halunsa tukea arktista tutkimusta. Myös esimerkiksi Korea, Japani ja Kiina panostavat alaan. Lisäsatsausta kuitenkin tarvitaan maailmanlaajuisesti.

– Arktinen tiede kehittyy koko ajan. Nykyisin ymmärretään, että napa-alueiden tutkimus ei ole pelkkiä tutkimusretkiä vaan se on tärkeää tieteellisesti ja auttaa selvittämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Suuri haaste on selvittää muutosten paikallisia vaikutuksia, ei vain keskiarvoja koko maapallolla tai koko arktisella alueella. Ihmistä kiinnostaa, mitä tapahtuu juuri minulle.

Merkittävänä askeleena paikallisuuden tiellä Erb näkee yhtenäisen havainnointiverkoston luomisen.

– Linkittämällä muun muassa olemassa olevia ilmatieteellisiä asemia voidaan saada parempaa aineistoa tulevaisuutta ennakoivan tieteen tekemiseen. Lisäksi arktisessa tutkimuksessa voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia

aidon kansainvälisen yhteistyön kautta. Silloin tutkijat esimerkiksi keräävät tutkimusaineistot omissa maissaan, minkä jälkeen he jakavat datan, tapaavat, keskustelevat ja lopulta kirjoittavat tutkimusta yhdessä.

Tärkeintä arktisessa tieteessä on kuitenkin avoin mieli.

– Kun on valmis oppimaan uutta, monitieteisyys luontuu. ●

Suomen uudet arktiset vaatteet

Ulkoasiainministeri *Alexander Stubb* visioi Suomen arktista politiikkaa vieraillessaan Arktisen keskuksen 20-vuotisjuhlissa 29. syyskuuta. Stubb mukaan Suomen on aika astua uudelle arktiselle aikakaudelle.

Suomelle laaditaan kattava arktinen strategia hallituksen johdolla ja laajassa yhteistyössä ensi vuoden aikana.

- Edellyttää valtioneuvoston päätöstä.
- Valmistelun tueksi arktinen neuvottelukunta, joka yhdistää kaikki arktiset toimijat.
- Myös Arktisella keskuksella tärkeä rooli strategiatyössä.

Tavoitteena myös

- Arktisesta neuvostosta entistä vahvempi, nk. A8+
- Kahdeksan arktisen valtion lisäksi neuvoston tarkkailijajäseniksi alkuperäiskansojen edustajat ja kansainväliset instituutiot
- Eurooppaan entistä vahvempi arktinen profilli ja EU:n ohjelmien entistä parempi hyödyntäminen arktisissa asioissa

Jo päätettyjä arktisia toimia

- Arktiseksi suurlähettilääksi Hannu Halinen
- Murmanskin toimipisteestä pääkonsulaatti
- Aktiivisuutta nostettu mm. Arktisessa neuvostossa ja Barentsin euro-arktisessa neuvostossa

Paula Kankaanpää: EU:n arktinen tietokeskus Rovaniemelle

Arktisen keskuksen johtaja *Paula Kankaanpää* ottaa ilolla vastaan ulkoasiainministeri *Alexander Stubbin* arktiset linjaukset ja ehdottaa, että Rovaniemelle perustettaisiin Euroopan unionin arktinen tietokeskus.

– Viime syksynä Euroopan komissio julkaisi ensimmäisen arktisen tiedonantonsa. Siinä eräänä toimenpide-ehdotuksena on Euroopan arktisen tietokeskuksen perustaminen. Mikä olisikaan parempi paikka sille kuin Arktinen keskus ja Rovaniemi, missä koko arktinen yhteistyö käynnistettiin vuonna 1991. Vakaaksi pohjaksi meillä on jo täällä osaminen, verkostot ja hieno infrastruktuuri: arktinen tiedenäyttely, kirjasto ja tiedeviesticentrikko sekä erityisesti sitä tukeva monitieteinen tutkimus, Kankaanpää painottaa.

Yhdysvaltain tiederahaston polaariohjelmien johtaja Kar: Erb arvioi, että Arktinen keskus voi antaa hyvän panoksen Suomen arktisen strategian valmisteluun. – Kotimaassani kutsuisimme sitä rehelliseksi välittäjäksi, joka ei pyri hyödyttämään yhtä yhteiskunnan sektoria. Erb vieraili Arktisen keskuksen 20-vuotisjuhlissa, joiden yhteydessä myös kansainvälinen tieteellinen neuvottelukunta kokoontui.

Arvovaltainen tieteellinen neuvottelukunta

Edistää Arktisen keskuksen tutkimusta, tiedonvälitystä ja asiantuntijatoimintaa.

Toimikausi 2009–2011

Kokoontui ensimmäisen kerran syyskuussa Arktisen keskuksen 20-vuotisjuhlien yhteydessä

Puheenjohtaja Dr. Karl Erb, Yhdysvaltojen tiederahaston polaariohjelmien johtaja

Jäsenet

- Dr. *Elena Andreeva*, arktisen tutkimuksen laitoksen johtaja, Venäjän tiedeakatemian järjestelmä-analyysin instituutti (Institute for System Analysis)
- Dr. *Frank Burnet*, tiedeviestinnän professori, Bristol, Englanti
- *Liisa Holmberg*, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen rehtori
- Dr. *Grete Hovelsrud*, erikoistutkija, Kansainvälinen ilmaston- ja ympäristöntutkimuksen keskus (CICERO), Oslo, Norja
- Dr. *David Leary*, erikoistutkija, New South Walesin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Australia
- *Annika Lindblom*, ylitarkastaja, ympäristöministeriö
- Dr. *Peter Prokosch*, YK:n ympäristötoimisto UNEP/GRID-Arendalin toimitusjohtaja, Norja
- Dr. *Philip A. Wookey*, ekologian professori, Stirlingin yliopisto, Skotlanti

Alexander Stubb

Kurssilaiset työstävät ryhmätöitä tutkimusalueella Montesinho puistossa.

Kansainvälisyys kasvaa luontomatkailun opetuksessa

Kansainvälisiä kurssit lisäävät vieraiden kulttuurien ja eri maiden opiskelukäytäntöjen tuntemusta. Kurseja on kuitenkin vaikea järjestää ilman ulkopuolista rahoitusta ja työvoimaa.

Yliopisto-opetuksen kansainvälistymisen haasteeseen tulee vastata monin tavoin. Yksi keinoista on yliopiston oman kurssitarjonnan monipuolistaminen. Matkailututkimuksen syventävien opintojen luontomatkailun kenttäkurssi järjestettiin viime heinäkuussa ensimmäistä kertaa kansainvälisenä toteutuksena Bragançassa Pohjois-Portugalissa. Kahden viikon pituiselle kurssille osallistui opettajia ja opiskelijoita Suomesta, Portugalista, Puolasta, Skotlannista ja Virossa. Kurssi rahoitettiin Erasmus Intensive Programmes -ohjelman kautta.

Luontomatkailun haasteita

Kurssin luennoilla opiskelijat tutustuivat luontomatkailun tutkimukseen ja hyviin käytäntöihin Euroopassa. Kenttätöskentely kohdistui Montesinhon puistoalueeseen. Opiskelijat työstivät ryhmissä rajatulle puiston osalle ehdotuksen luontomatkailun kehittämisestä, joka esiteltiin kurssin viimeisenä päivänä alueen sidosryhmille. Monikansallisissa ja -tieteisissä ryhmissä kurssilaiset kohtasivat haasteita, jotka valmistavat heitä tuleviin työtehtäviin. Näitä olivat mm. yhteisen kielen löytäminen, toisen oppialan käsitteiden ja menetelmien ymmärtäminen sekä tavoitteiden asettaminen suhteessa käytössä olevaan työaikaan. Lisäksi heidän tuli huomioida eri maiden väliset kulttuurierot: siinä missä suomalainen tai eestiläinen etsii hiljaisuutta erämaisista metsistä, hakee portugalilainen sosiaalisia kohtaamisia.

Kurssilaiset saivat kesäkurssilta kotiviemisinä runsaasti uutta tietoa euroop-

palaisesta luontomatkailun suunnittelusta. Hyvään tietopohjaan tottuneet suomalaiset yllätti lähtötietojen puute paikallisen luontomatkailun kehittämisessä: tietoa matkailun kysynnästä tai alueella matkaillevista ei ollut saatavissa. Niin ikään yhteistyön ja tiedonvaihdon puute eri toimijoiden välillä oli ilmeistä. Kestävän kehityksen käytäntöjen toteuttamisen periaatteita tuotiin alueella vasta laajempaan keskusteluun.

Kesäkurssit rohkaisevat

Bragançan kesäkurssi osoitti, että kansainvälisiä kurseja järjestämällä lisätään vieraiden kulttuurien ja eri maiden opiskelukäytäntöjen tuntemusta. Tämä antaa opiskelijoille rohkeutta lähteä maailmalle. Kansainvälisten kurssien kautta voivat myös ulkomaalaiset opiskelijat kiinnostua tulemaan Lappiin.

Kansainvälistymisen lisääminen riippuu myös siitä, kuinka opettajia kannustetaan tekemään työtä kansainvälistymisen eteen, hakemaan rahoitusta ja olemaan joustavia toteuttamaan opetustaan esimerkiksi heinäkuun lomakuukausina. Luontomatkailun kesäkurssi järjestetään ensi vuonna Virossa ja Suomessa – vuorostaan parhaimpaan keski- ja eteläeurooppalaiseen loma-aikaan. ●

Outi Rantala
outi.rantala@ulapland.fi
Liisa Tyrväinen
liisa.tyrvainen@metla.fi

Tarvitaan rahaa ja työvoimaa

Kenttäkurssi pohjautui tieteellis-teknisen asiantuntijaverkoston COST E33 (Forests for recreation and tourism, 2005–2008) työhön. Euroopan unionin rahoittamassa yhteistyöverkostossa toimi aktiivisesti 80 asiantuntijaa 20 eri maasta. Kenttäkurssin luennot rakentuivat yhteistyöverkostossa tuotetun, alan ensimmäisen eurooppalaisen oppikirjan sisältöihin (Forest recreation and tourism in Europe).

Kurssin opettajat professorit *Liisa Tyrväinen* (LaY), *Simon Bell* (Open Space University, Edinburgh) ja *Agata Cieszevska* (Varsovan yliopisto) sekä kurssin isäntä professori *Jose Castro* (Instituto Politecnico de Braga) toivat kurssille matkailututkimuksen, maisema-arkkitehtuurin ja metsätieteen näkökulmia.

Kansainvälisen tiedeyhteistyön ohella kesäkurssin toteutuksen mahdollisti professori Castron rahoituksen hakuun omistama työaika ja Instituto Politecnico de Bragançan henkilökunnan kokemus kansainvälisten kesäkurssien järjestämisessä. Ilman ulkopuolista rahoitusta ei kansainvälisiä kurseja pystytty järjestämään.

Rahoituksen ohella tarvitaan työvoimaa käytännön järjestelyiden hoitamiseen. Tiedekuntien kansainvälisten suunnittelijoiden rooli käytännön järjestelyissä onkin huomattava: erot eri maiden välillä pieniltä tuntuissa asioissa saattavat hankaloittaa tai jopa estää opiskelijoita osallistumasta kansainväliseen opetukseen.

Marjo Laukkanen

Esineen omilla ehdoilla

Kuvataiteilija Anu Tuominen on kiinnostunut esineiden muodosta ja aineesta. Hänen silmissään ja teoksissaan kilvaatoista muotoutuu maisemareliefejä ja vanhoista kengistä maastoja.

Taiteiden tiedekunnan aulaan aukeavasta ikkunasta näkyy, että vierailevan taiteilijan valoisan studion lattialla on jotakin. Lähemmin tarkasteltuna se jokin paljastuu riviksi vanhoja kenkiä.

– Löysin ne Varangin rannalta, *Anu Tuominen* kertoo.

Tuominen puhuu meren huuhtomista kengänraadoista ja -pohjista maisemakennä, maisemina ja maastoina. Ajatus niistä on kulkenut hänen mukanaan jo pidempään, mutta studion lattialle riviin asetettut kengät hän on kerännyt vain pari viikkoa aiemmin.

Vaikka Tuominen on ollut vierailevana taiteilijana Rovaniemellä vasta vähän aikaa, hän on jo ehtinyt tehdä yhden matkan Jäämeren rannalle. Varangin vuono on kiehtonut häntä useamman vuoden ajan, ja matkoilta on löytynyt muun muassa saippuakiviä ja maisemareliefejä.

Saippuakivet ovat vanhan saippuan näköisiä kiviä, joita Tuominen on asettanut kirpputoreilta löytämiinsä saippuakuppeihin. Jatkuvasti laajeneva teos on tähän mennessä ollut esillä muun muassa Brysselissä ja Puolassa, ja seuraavaksi taiteilija suunnittelee vievänsä sen Tallinnaan.

Juuri kirpputorit ovat Varangin vuono ohella Tuomisen keskeinen inspiraati-

tion lähde. Rovaniemellä hän on käynyt jo useampaan kertaan itsepalvelukirpputoreilla, joista on mukaan tarttunut muun muassa pieniä tuohesta tehtyjä tuoppeja. Jokin niiden ainutlaatuisuudessa kiehtoi taiteilijaa, eikä hintakaan ollut paha: viisi tuoppia maksoi kaksi euroa.

– En siinä vaiheessa vielä tiennyt, mitä niistä teen.

Löytönsä jälkeen Tuominen on ehtinyt teettää paikallisessa liikkeessä tuoppien pohjille peilit, jotka näyttävät vesilätköiltä ja jollaisia hän on käyttänyt myös aiemmissa teoksissaan. Tuominen on kuvannut teosta metsässä kuivien koivunlehtien päällä ja suunnittelee tekevänsä kuvista Tokion näyttelynsä kutsukortit. Tuopit tulevat esille myös Rovaniemelle, mutta gallerian tai museon sijaan teosta pääsee katselemaan taiteilijan studioon. Tuominen sai kimmokkeen työhuonenäyttelyyn *Jyrki Siukoselta*.

– Se oli erittäin hyvä idea. Huone on sen verran kaunis, että se toimii hyvin näyttelytilana.

Rovaniemeltä Tokioon ja takaisin

Tuominen suunnittelee pitävänsä studiola kaksi näyttelyä, Työn tila I ja Työn tila

Anu Tuominen

- Kuvataiteilija
- Asuu ja työskentelee Helsingissä
- Syntynyt Lemillä 1961
- Debytoi taiteilijana Nuorten näyttelyssä Helsingin taidehallissa 1989
- Valmistunut taiteen maisteriksi Taideteollisesta korkeakoulusta 1992 ja Kuvataideakatemiasta 1995

II. Nimet ovat kuvaavia, sillä kyseessä on paitsi konkreettisesti tila, jossa tehdään työtä, myös teokset ovat työn tilassa, osin keskeneräisiä. Niissä voi vielä nähdä jälkiä teoksen syntymisestä ja muotoutumisesta.

Kiinnostava ristiriita syntyy siitä, että Tuominen ei työskentelyssään juuri tarvitse erillistä työtilaa. Hänen virkkausteoksensa syntyvät melkein missä vain, esimerkiksi kotisohvalla, ja keräilyteokset saavuttavat lopullisen muotonsa vasta näyttelytilassa.

– Enemmän tarvitsenkin varastoja kuin työtilaa, Tuominen hymähtää.

Työhuononäyttelyiden välillä Tuominen käy Tokiossa, jossa hänellä on vuorossa jo kolmas gallerianäyttely. Työn tila I:ssä nähdään osin samoja teoksia kuin Tokiossa.

Aiempina kertoina kuvataiteilija on viettänyt Japanissa kuukauden eli koko sen ajan kun hänen näyttelynsä on ollut esillä, mutta nyt vierailu jää yhteen viikkoon Rovaniemelle paluun takia.

Linkki Japaniin on syntynyt osin sattuman kautta. Kun Tuominen voitti Ars Fennica -palkinnon vuonna 2003, Suomessa vieraillut japanilainen näytti palkintoon kuuluvaa katalogia tokiolaiselle galleristitutulle, joka kiinnostui ja tuli Suomeen taiteilijaa tapaamaan. Näyttelyiden lisäksi galleristi ehdotti Tuomisen *Kuvan sijamuotoja* (2001) kirjan julkaisemista englanniksi. *Thinkables*-teosta (2008) myydään Japanissa seitsemässä eri paikassa ja kysyntä on ollut suurta myös Euroopassa. Tuominen on juuri saanut valmiiksi englanninkielisen

teoksen toisen, päivitetyn painoksen sekä uudistanut suomenkielistä teosta.

Ison urakan jälkeen ei ole aikaa hengähtää, sillä taiteilijaa työllistää työhuone- ja Tokion näyttelyjen ohessa oman pienen metsäpalan tai mökin etsiminen pohjoisesta. Jos sellainen löytyisi, Varangin vuonollakin voisi käydä löytöretkillä useammin kuin kerran vuodessa. •

Tarinan **avausta**

Lapin Safareiden toimitusjohtaja *Jyrki Niva* valmistui kasvatustieteen maisteriksi Lapin yliopistosta vuonna 1989 Runebergin päivänä. Sen jälkeen hän toimi Rantavitiikan yläasteella opettajana kolmisen vuotta. Vuoden 1992 syksyllä eteen tuli valinta: opettajuus vai yrittäjyys. Niva valitsi yrittäjyyden.

Aluksi Jyrki Niva pyöritti *Rauno Posion* kanssa Lapin Safareiden kesään liittyviä ohjelmapalveluita. Myöhemmin Niva ja Posio ostivat koko yrityksen ja muodostivat strategisen kumppanuuden Lapland Hotelsin kanssa sekä ostivat myös Arctic Safaris -yrityksen.

Niva kutsuu yritystään luonto-ohjelmapalveluyritykseksi, joka on toimialana verrattain nuori. Niva johtaa ihmisiä

ja hoitaa jonkin verran myös asiakassuhteita. Kasvatustieteen opinnot olivat hyvä pohja nykyiselle työlle.

– Pedagogisille taidoille on käyttöä. Toisaalta liiketoimintamme on palvelua, joten kaikilla alalla toimivilla on oltava hyvät ihmissuhdetaidot ja kykyä kuunnella muita ihmisiä, Niva sanoo.

Nivan mukaan Lappi ei tule koskaan menestymään kilpailijoitaan paremmin hintakilpailuissa, joten täällä on panostettava laadukkaisiin palveluihin. Palveluiden on oltava hyviä tai mieluummin erinomaisia. Niva ampuu alas myytin, jonka mukaan suomalaiset ovat huonoja ja jähjiä palveluammateissa.

– Aidossa suomalaisessa kädenpuristuksessa ei ole mitään hävettävää. Se on meidän valttimme ja käyntikorttimme. Me olemme aina olleet vieraanvaraisia ja tarjonneet yllätysvieraillekin kahvit, kovinakin aikoina korvikkeet. Lisäksi olemme kohdanneet vieraat aina tasa-arvoisesti, Niva sanoo.

Lappi on puhdas, hiljainen ja erinomainen kohde, jossa voi kokeilla fyysisiä rajojaan. Lapissa matkailijalla on tilaa ja aikaa perehtyä myös omaan luontoonsa.

– Ehkä me emme pärjää Euroopalle kahvilakulttuurissa, mutta meillä on täällä Rovaniemellä ainutlaatuinen erämainen puisto, jota meidän pitäisi osata hyödyntää matkailussa entistä paremmin. Ounasvaara pitää tehdä entistä paremmin tykö sekä matkailijoille että kaupunkilaisille, Niva sanoo.

Nivan mukaan luontomatkailun tarina on vasta alullaan. Siitä on kirjoitettu vasta ensimmäinen säkeistö ja koko tarinassa Lapilla Euroopan viimeisenä erämaana tullee olemaan varsin merkittävä rooli. Lapin yliopiston rooli luontomatkailun käsikirjoituksen luomisessa voi olla huomattava, mikäli vasta avattu Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti onnistuu työssään.

– Lapin yliopiston merkitys esimerkiksi meidän yritykselle on suuri, sillä meillä on yliopistolla suuri työvoimareservi ja pystymme näin hyödyntämään yliopiston tietotaitoa. Toki toivoisin, että yliopisto jalkautuisi entistä enemmän maakuntaan. Esimerkiksi meidän alan yrittäjillä on roppakaupalla ajatuksia ja tutkimusaiheita hyödyntämättä, Niva sanoo.

Toisaalta Niva myöntää, että myös yrittäjät voisivat katsoa peiliin ja kysyä, ovatko he tehneet kaiken voitavansa yliopiston suhteen. Mutta nyt Niva katsoo ulos ja myhäilee tyytyväisenä: lumi on maassa ja eletään vasta lokakuuta.

Olli Tiuraniemi

Jyrki Niva ja Lapin Safarit

- Kasvatustieteen maisteri 1989
- Toiminut yrittäjänä vuodesta 1992 lähtien
- Lapin Safareiden toimitusjohtaja
- Lapin Safarit on Euroopan suurimpia luontomatkailuyrityksiä
- Yritys toimii Rovaniemellä, Levillä, Saariselällä, Ylläksellä, Olokella ja Ruka-Kuusamossa
- Vakituksia työntekijöitä 30, sesonkityöntekijöitä 30 ja tarpeen mukaan töihin kutsuttavia noin 300
- Yritys palvelee vuosittain noin 100 000 vierailijaa

Kun kuuntelen, niin kuuntelen

Saksan kielen lehtori *Jörn Severidt* aloitti pianonsoiton opetteluun kuusivuotiaana. Opettaja oli sen luokan pedagogi, että hän tuhosi Jörnin kiinnostuksen pianonsoittoa kohtaan kolmessa vuodessa.

Aivan kaikkea musiikillisuutta opettaja ei pystynyt Jörnistä kitkemään, sillä nykyään hän käyttää musiikin kuunteluun yhdestä kahteen tuntia päivässä.

– Musiikki lohduttaa ja tasapainottaa arkea sekä herättää ajatuksia ja tunteita. Lyhyesti sanottuna musiikin kuuntelu pitää minut täysijärkisenä, hän sanoo.

Jörn aloitti vinyylilevyjen keräämisen 14-vuotiaana. Kun hän sai kasaan 250 kiekkoa, hän myi koko arkiston ja alkoi kerätä CD-levyjä. Nykyisin hänellä on arkistossaan noin 800–900 CD:tä, mutta määrä vaihtelee, koska hän ostaa ja myy levyjä koko ajan.

– Ostot teen Englannista ja Saksasta, ja myynti tapahtuu Suomen markkinoilla Huuto.netissä.

Vaikka klassinen musiikki ja jazz ovat etusijalla, Jörnin musiikkimaku vaihtelee vuodenaikojen ja jopa vuorokaudenajan mukaan. Talvella hän kuuntelee mielellään klassista barokkimusiikkia ja kesällä folk-rockia. Jazzia hän kuuntelee iltaisin ja heavyä pitkillä automatkoilla tai siivouksen aikaan.

– En käy kovin usein konserteissa, sillä musiikin kuuntelu on minulle intiimi kokemus. Kuuntelen kotini olohuoneessa, joka on rakennettu musiikin ympärille. Ensin katsottiin musiikkilaitteiden paikat ja vasta sen jälkeen suunniteltiin muu sisustus. Vaimoni on kiitettävän ymmärtäväinen, Jörn sanoo.

Musiikkikorvaansa Jörn luonnehtii kohtalaiseksi. Hyvistä tulkitsijoista hän mainitsee esimerkkinä Lapin kamariorkesterin ja etenkin sen kapellimestarin *John Storgårdsin*, joka on eniten levyttäneitä solisteja Suomessa klassisen musiikin alalla.

– Toisena hyvänä tulkintana voisin mainita *Pekka Kuusiston* Vivaldin Neljä vuodenaikaa. Pidän Kuusiston tulkinasta, vaikka teoksesta on saatavilla kymmeniä maailman mainetta näyttäneiden muusikkojen tulkintoja.

Kielialan ammattilaisena Jörn on kiinnostunut myös musiikin sanoituksesta. Silloin kun sanat ovat mukana, Jörn ottaa ne aina vakavasti.

– Populaarimusiikin sanat voivat toki olla pinnallisia ja kliseisiä, mutta parhaimmillaan ne ovat tarinoita ja jopa runoutta.

Musiikkihetken kruunaa, kun hiljaa kainaloon tullut lapsi herättää isänsä musiikin maailmasta sanomalla: Isi, onpa tuo melodia kaunis.

Olli Tiuraniemi

> Jörnin linkit

www.amazon.co.uk – englantilainen nettikauppa

www.amazon.de – saksalainen nettikauppa

www.cdon.fi – pohjoismainen nettikauppa

www.play.com – eurooppalainen nettikauppa

Opin polulla

Joulupukki unohtuu, kun opiskelijaelämä alkaa

Opiskelijayhteisö saa kotiutumaan uuteen kaupunkiin.

– Kyllä kotini on nykyään Rovaniemellä, sanoo toisen opiskeluvuotensa aloittanut *Suvi Toppari*.

– Kirjat minulla on kuitenkin vielä Pyhäjoella. Äänestän mieluummin siellä, sillä Rovaniemen kunnallispolitiikkaan en ole vielä perehtynyt, Pohjois-Pohjanmaalta kotoisin oleva nuori nainen perustelee.

Toppari halusi opiskelemaan hallintotieteitä juuri Rovaniemelle, ei esimerkiksi Vaasan yliopistoon. Suuri syy oli kaupungin ja yliopiston tuttuus: myös Topparin isosisko on opiskellut Lapin yliopistossa.

– Eniten etukäteen oikeastaan pelotti pimeä syksy. Mutta vuodenaikojen erot ovatkin olleet hieno kokemus. On ihanaa, kun tulee kunnolla lunta.

Muuttoautosta Kuntotielle

– Olihan se hieman orpo olo, kun muutossa auttanut isäpuoli lähti ajamaan takaisin Hausjärvelle ja jäin yksin opiskelija-asuntooni Ounasvaaran perälle, *Heikki Lindroos* muistelee.

Hän muutti viime syksynä Rovaniemelle opiskelemaan oikeustiedettä. Orpo olo kuitenkin unohtui, kun opiskelu yliopistolla alkoi.

– Eipä sitä muuttoa enää oikeastaan ehtinyt edes miettiä parin ensimmäisen viikon jälkeen, Lindroos kuvaa.

Siitä pitivät huolen paitsi luennot, myös vapaa-ajan järjestötoiminta ja muut opiskelijariennot.

Kanta-Hämeestä kotoisin oleva Lindroos kävi lukion Helsingissä. Rovaniemeä hän ei juuri tuntenut ennen kaupunkiin muuttoaan.

- Lapin yliopistossa aloitti tänä syksynä 536 uutta opiskelijaa.
- Kuusikymmentä prosenttia heistä tulee Lapin ja Oulun lääneistä.
- Taiteiden ja oikeustieteiden opiskelijat tulevat tasaisesti eri puolilta Suomea.
- Kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden opiskelijat tulevat pääosin Pohjois-Suomesta.

– Asukasluvun ja muun статистиikan lisäksi minulla oli vain mielikuvia joulupukista ja turistikaupungista.

Lindroos sanookin Rovaniemen yllättäneen hänet myönteisesti.

– Kaikki löytyy läheltä ja elämisen peruspuitteet toimivat.

Kotikaupunki – opiskelun ajan

Suvi Topparin ja Heikki Lindroosin kokemusten mukaan tärkein rooli kotiutumisessa uuteen asuinpaikkaan on ollut opiskeluyhteisöllä.

– Meille syntyi heti tutor-jakson aikana tiivis porukka, jonka kanssa vietämme vapaa-aikaakin yhdessä, Toppari sanoo.

Lindroos arvelee, että opiskelu Lapissa on yhteisöllisempää kuin vaikkapa Helsingin yliopistossa.

– Etenkin oikeustieteitä tullaan opiskelemaan muualta. Kun kaikki ovat uudessa kaupungissa, on oikeastaan pakko tutustua toisiinsa. Peruskoulusta tai lukiosta tuttuja porukoita ei ole.

Molemmat mieltävät tällä hetkellä kotipaikakseen Rovaniemen, mutta kumpikaan ei suunnittele jäävänsä paikkakunnalle valmistumisensa jälkeen.

– Jo työtilanteen takia se tuntuu epätodennäköiseltä, Lindroos sanoo.

Nuorten elämä Rovaniemellä rakentuu pitkälti opiskelun ympärille. Heidän muualla Suomessa asuvia läheisiään kiinnostaa kuitenkin myös matkailu-Rovaniemi joulupukkeineen.

– Napapiiri on vakiokohde, kun sukulaisia tai kavereita tulee täällä käymään, Toppari nauraa.

Veera Vasara

Andreas Alarieston tarina englanniksi

Lapplaisen taiteilijan, tarinankertojan ja perinteen tallentajan *Andreas Alarieston* elämää ja taidetta valottava teos on nyt julkaistu myös englanniksi.

Andreas Alariesto (1900–1989) oli Sompion Lapista kotoisin oleva taiteilija, tarinankertoja ja perinteen tallentaja. Andreas Alarieston tarinat ja maalaukset ovat pohjoisten kansojen kansanelämän kuvauksen perinnettä. Maalauksen kautta hän muisteli ja loi menneisyyttä uudelleen. Taide, elämä ja tarina kietoutuvat toisiinsa.

Alarieston elämää ja taidetta useista näkökulmista valottavan kirjan Andreas Alariesto – *A Storyteller from Lapland* ovat yhteistyössä julkaisseet Rovaniemen taidemuseo, Museo-galleria Alariesto ja Lapin yliopisto. Kirjan artikkelien aiheina ovat mm. Alarieston taide osana pohjoisen kuvausta, huumori, naiskuva ja parisuhde sekä Alarieston sepittämät laulut.

Julkaisu- ja tutkimustyöryhmään ovat kuulleet professori *Tuija Hautala-Hirvioja* ja lehtori *Sisko Ylimartimo* Lapin yliopistosta sekä amanuenssi *Riitta Kuusikko* Rovaniemen taidemuseosta. Artikkeleiden kirjoittajina on ollut myös taidehistorian opiskelijoita. Kirjan tekstit on kääntänyt *Liisa Reinikainen*.

Pukutaikaa

Muodin ja vaatetuksen professori *Marjatta Heikkilä-Rastaan* toimittama *Pukutaikaa Pohjoisia puheenvuoroja ja pukeutumiskuvia elämys-, tanssi-, elokuva- ja teatteripuvuista* -kirja kertoo Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan monipuolisesta tutkimusosaamisesta, joka sisältää yllätyksellistä luovuutta ja analyyttistä tutkimusotetta.

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa valmistui vuosina 2007–2008 useita opinnäytetöitä, jotka kaikki ovat pukutaiteen eri alueille sijoittuvia tutkielmia elämys-, tanssi-, elokuva- ja teatteripuvuista. Tutkielmia yhdisti tasokkuus sekä alan käytännön tuntemuksessa että tutkimuksellisuudessa. Pukutaikaa-kirja on syntynyt näiden tutkielmien pohjalta.

Teoksen rikasta antia lisäävät pohjoiseen ulottuvuuteen luontaisesti liittyvät tonttupukujen, Joulupukin pukeutumiskuvan ja Lumikuningattaren pukusuunnittelun tutkimukset, fantasiallisen elämyksen, älykkään kauneuden, tanssi- ja elokuvapukujen vaatetutkimukset sekä toimittajan puheenvuoro vaatetussuunnittelijan näkökulmasta.

Kirjan kuvitus koostuu pro graduissa julkaisuista kuvista sekä visuaalisista näkemyksistä tutkielmien tunnelmista.

Uutuusteos Kalervo Palsasta

Lapin yliopiston lehtori *Jyrki Siukosen* teos *Laulu sieluni autiudesta* avaa kittiläläisen taiteilijan *Kalervo Palsan* taidetta ja persoonaa uudella tavalla.

Kirjan kolmessa tutkielmassa ja laajassa johdannossa lähestytään nuorta taiteilijaa, joka pohtii suhdettaan jumalaan, pohjoiseen mai-semaan ja koiran kuolemaan.

Nuori Palsa haaveilee rakkaudesta ja taiteella elämisestä 1960-luvun lopun Suomessa, mutta menestyksen tiellä ovat autio jänkä ja sen yllä leijuva henkinen kaamos. Yksilön eksistentialismi ja kapina nousevat ympäristöstä, joka on yhtä aikaa koti ja helveti.

Teoksen pohjana on aiemmin julkaisemattomalla arkistomateriaalilla: päiväkirja-aineistoja ja kirjeitä.

Kirjan tekijä Jyrki Siukonen on Lapin yliopiston lehtori ja kuvataiteen tohtori, joka on kirjoissaan käsitellyt muun muassa modernin taiteen teknologiasuhdetta ja 1700-luvun kulttuurihistoriaa.

Vieraana pohjoisen valossa

Vieraana pohjoisen valossa kirjassa kohdataan ainutlaatuisella tavalla yhteensä 28 suomalaista taiteilijaa teoksineen. Taiteilijoita yhdistää se, että he ovat kaikki Jenny ja Antti Wihurin rahaston ja Lapin yliopiston vierailevia taiteilijoita vuosilta 1995–2009. Taiteilijavieraat edustavat eri sukupolvia, erilaisia taiteen ilmaisutapoja sekä erilaisia näkökulmia pohjoisuuteen.

Taiteilijahaastattelut on julkaistu Lapin yliopiston Kide-lehdessä kunkin taiteilijan vie-

railun aikana. Jokainen haastattelu valottaa omalla ainutkertaisella tavallaan haastateltavaa ja Lapin yliopiston taiteiden tiedekuntaa. Sellaisena ne ovat oman aikansa suomalais-taidemaailmaa ja taidekoulutusta sekä taiteen pohjoista ulottuvuutta sivuavia dokumentteja.

Kirjan ovat toimittaneet viestintäpäällikkö *Olli Tiuraniemi* ja taiteen tohtori, tutkija *Marjo Laukkanen*. Kirjan taiteilijahaastattelut ovat tehneet Olli Tiuraniemi, Marjo Laukkanen ja *Eveliina Olsson*. Haastattelut kirjaan on toimittanut Marjo Laukkanen. Kirjan on kuvatoimittanut valokuvauksen tuntiopettaja *Pirjo Puurunen*.

Kyläkoulusta Aapajärven ”yliopistoksi”

Marita Kilpimaan Kyläkoulusta ”yliopistoksi” -kirja kertoo koskettavalla tavalla karun tarinan Pelkosenniemen Aapajärven kyläkoulun synnystä ja lakkauttamisesta.

Aapajärven koulurakennus symboloi aikoi-naan uutta ja parempaa tulevaisuutta sekä py-syvyyttä sotien aiheuttaman epävarmuuden jälkeen. Tänä päivänä rappeutunut koulura-kennus tien laidassa kertoo karua kieltään siitä, miten näille unelmille on käynyt. Se kertoo siitä, mitä on tapahtunut niiden kolmenkym-menenviiden vuoden aikana, jotka ovat kulu-neet koulun lakkauttamisen jälkeen.

Kirja kertoo, mitä on tapahtunut Aapajär-ven kylässä, Pelkosenniemenkylässä, Lapissa ja koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Hyvinvointi ja tasa-arvo näyttävät edistyneen, mutta mihin ovat kadonneet ne arvot, joiden juurruttami-seksi koululaitos on tehnyt merkittävää työtä koko viime vuosisadan ajan?

Kirja perustuu runsaaseen haastatteluai-neistoon, jossa ääneen pääsevät koulun opet-tajat, entiset oppilaat sekä Lapin jälleenraken-nusaikana koulun rakennus- ja korjaustöihin osallistuneet henkilöt. Käytössä on ollut myös Aapajärven kansakoulun johtokunnan pöytä-kirja-aineisto perustamisvuodesta 1946 vuo-teen 1971.

Väitökset

www.ulapland.fi/uutisarkisto

Valtaistava toimintatutkimus työttömien avuksi

Hallintotieteiden maisteri *Erkki Saaren* mukaan paras keino ehkäistä työttömien syrjäytymistä on käyttää valtaistavaa toimintatutkimusta. Sen tavoitteena on aidosti osallistaa myös työttömät ja tutkimus kehittämään menetelmiä, joilla työttömien syrjäytymistä ehkäistään.

– Tällöin työttömät, tutkijat ja muut syrjäytymisen ehkäisyä kehittävät tahot osallistuvat tasavertaisina kumppaneina ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa syrjäytymistä ehkäisevään työhön. Työttömiin ei suhtauduta kohdejoukkona, jonka asioita muut hoitavat. Myös tutkimus on kiinteä osa kehittämistä, ja tutkimusta tekevät eivät pitäydy ainoastaan tarkkailemaan työttömyyden ja syrjäytymisen ilmiöitä ulkoapäin, Saari korostaa.

Valtaistavaa toimintatutkimusta tekevät näkevät työttömien osallistamisen laajempaa yhteiskunnallisena kysymyksenä kuin vain heidän työvoimapolitiittisena siirtämisenään työttömyydestä koulutus- ja työmarkkinoille. Valtaistavaa toimintatutkimusta harjoittavien mukaan myös tieteellisesti pätevää tutkimusta tekevät tutkijat voivat osallistua suoraan työttömien syrjäytymisen ehkäisyyn sen sijaan että he antaisivat vain suosituksia syrjäytymistä ehkäiseville tahoille.

– Tutkijoihin ei suhtauduta vain kehittämässä mukana olevina apulaisina, joille ei kuulu kehitettävän toiminnan päämäärien ja tarkoituksen pohtiminen. He voivat toimia asiantuntijoina, jotka auttavat suuntaamaan kehittämistä niin, että kehitystyön tulokset ovat yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä.

Erkki Saaren mukaan Suomessa oli 1990-luvun loppupuolelta 2000-luvun alkuun varsin huonot edellytykset toteuttaa sellaista työttömien syrjäytymisen ehkäisyä, jossa sovelletaan valtaistavaa toimintatutkimusta.

– Työttömien sosiaaliturvaa leikattiin

ja sen vastikkeellisuutta lisättiin samalla kun heille suunnatut tukitoimet painotivat entistä enemmän työvoimapolitiittisia ja aiempaa vähemmän sosiaalipoliittisia tavoitteita. Tälle painopisteen muutokselle loi taustan maassamme harjoitettu uusliberalistinen yhteiskuntapolitiikka, joka leimasi työttömät oman syrjäytymisensä aiheuttajiksi, Saari arvioi.

Erkki Saari käyttää väitöskirjassaan laajasti hyödyksi kokemuksiaan, joita hän sai toimiessaan tutkijana vuosina 1994–2001 toteutetuissa useissa työttömien syrjäytymistä ja sen ehkäisyä tutkineissa ja kehittäneissä hankkeissa.

Väitös 2.10.2009

Erkki Saari: *Työttömien syrjäytymistä ehkäisevien hyvinvointi-interventioiden kontekstuaaliset edellytykset*

Oppilashuoltotyö opettajuuden haasteena

Kasvatustieteen maisteri *Tuija Koskelan* väitöstutkimuksen mukaan opettajien vastuu oppilaiden hyvinvoinnista on kasvanut. Opettajien koulutuksessa oppilaiden hyvinvointi on kuitenkin jäänyt liian vähälle huomiolle.

Koskelan mukaan opettajalta odotetaan käytännön koulutyössä monenlaisia valmiuksia: pelkkä hyvä opetustaito ei tunnu enää riittävän hyvään opettajuuteen.

– Opettajien keskuudessa puhutaan usein työhön kuulumattomista asioista, joista pitää kantaa vastuuta, joskin pääosa opettajista haluaisi keskittyä pelkästään opetukseen. Osa opettajista on kuitenkin sitoutunut erittäin vahvasti myös oppilaan hyvinvoinnin tukemiseen, Koskela sanoo.

Perusopetuksen opetussuunnitelmien mukaan oppilashuolto kuuluu koulun kaikkien työntekijöiden, siis myös jokaisen opettajan tehtäviin. Lasten hyvinvoinnin tukeminen edellyttää myös opettajaa

huolestuttavien asioiden esiin nostamista oppilaan hyvinvointiin liittyvissä keskusteluissa.

– Yhteiskuntamme ongelmat ilmenevät myös perheissä. Tällöin koulun tehtävänä on tukea oppilaita ja tarvittaessa ohjata perheitä yhteiskuntamme tarjoamien palvelujen piiriin.

Koskelan mukaan ristiriitojen käsittely edellyttää opettajalta hyvää paineensietokykyä sekä erinomaisia vuorovaikutustaitoja.

– Toisaalta opettajan hyväkään ammatitaito ei korvaa esimerkiksi koulukuraattorin tai terveydenhoitajan läsnäoloa kouluilla.

Oppilashuoltotyön haasteellisuutta lisää sen vähäisyys opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa.

– Nykyisellään oppilashuoltotyö on jäämässä koulutuksen reuna-alueelle tai kokonaan sen ulkopuolelle, Koskela sanoo.

Teija Koskela haastatteli tutkimustaan varten 15 perusopetuksessa työskentelevää opettajaa kahdeksasta Lapin kunnasta syksyllä 2006.

Väitös 2.10.2009

Teija Koskela: *Perusopetuksen oppilashuolto Lapissa opettajien käsitysten mukaan*

Avoimen väylän opiskelijoiden ohjausta tulee tehostaa

Kasvatustieteen maisteri *Sirpa Purtilo-Niemen* tarkastelee väitöstutkimuksessaan Lapin yliopistoon avoimen yliopiston väylän kautta hakeutuneiden opiskelijoiden kertomuksia omasta opintiestään.

Purtalo-Niemen mukaan yliopistojen tulisi kehittää uudenlaisia ohjaus- ja neuvontatapoja avoimen väylän opiskelijoille. Myös avoimen yliopiston tulisi kiinnittää huomiota opiskelijoiden ohjaukseen jo ensimmäisistä perusopinnoista lähtien.

– Siirtyessään avoimesta yliopistosta tutkinto-opiskelijaksi opiskelijat kaipaavat tukea etenkin tiedeyhteisöön sosiaalisuudessa ja opiskeluympäristön toimintatapojen selvittämisessä, Purtilo-Nieminen toteaa.

Erityisesti henkilökohtaista ohjausta tulisi lisätä, sillä avoimen väylän opiskelijat ovat taustoiltaan ja tavoitteiltaan erilaisia.

– Toiset tavoittelevat ensisijaisesti opiskelupaikkaa yliopistossa. Toiset puolestaan tasapainoilevat eri elämäntilanteiden, kuten työn, perheen ja opiskelun, välillä tai toteuttavat nuoruuden opiskeluhaavettaan.

Kaikille opiskelu on kuitenkin merkittävä osa elämäntilannetta ja avoimen yliopiston väylä todellinen mahdollisuus.

– Jatkossa onkin tärkeää varmistaa, että avoimia yliopisto-opintoja voi edelleen opiskella yliopistopaikkakuntien ulkopuolella, Purtilo-Nieminen korostaa.

Sirpa Purtilo-Nieminen haastatteli tutkimustaan varten 17 Lapin yliopistoon avoimen väylän kautta hakeutunutta opiskelijaa.

Väitös 16.10.2009

Sirpa Purtilo-Nieminen: *Tie yliopistoon – narratiivinen tutkimus avoimen yliopiston väylän kautta tutkinto-opiskelijoiksi hakeutuneista*

Opettajan asiantuntijuuden rakentuminen

Yhteiskuntatieteiden maisteri, opettaja Arto Mikael Rautajoen tutkimus on ensimmäinen ammattikorkeakouluopettajien työelämäsuhteen asiantuntijuuden rakentumista tarkasteleva väitöskirja Suomessa.

Opettajan työelämäsuhteen asiantuntijuuden rakentumisessa nousivat keskeisiksi sosiaalialan substanssiosaaminen ja ammatillinen taitotieto sekä kontekstin tuntemus, käytännön kokemus ja hiljainen tieto.

Myös opetus- ja ohjausosaamisella, am-

matillis-eettisellä osaamisella, arviointiosaamisella sekä tutkimus- ja kehitysosaaamisella oli oma merkityksensä asiantuntijuuden rakentumisessa.

Lisäksi asiantuntijuutta rakensivat yhteistyö-, vuorovaikutus- ja verkostoitumistaidot, suunnitelmallisuus, organisointitaidot, luovuus ja joustavuus, jatkuvuudesta ja sitoutumisesta huolehtiminen sekä jatkuva oppiminen, reflektointi ja kriittinen ajattelu.

Sosiaalialan opettajan työelämäsuhdetta koskevassa puheessa korostuivat tutkivan otteen ohjaaminen sekä ohjaajan, opiskelijan ja työelämäkumppanin tasavertainen kumppanuus. Opettajat käyttivät työelämäsuhteensa vakuuttamisessa erilaisia puheen strategioita ja retorisia keinoja.

– Käytetyimpiä retorisia keinoja opettajien puheessa olivat pakkoa, vaihtoehtomuutta ja asian ilmeisen selvää luonnetta ilmaisevat sanat sekä sanallinen määrällistäminen ja ääri-ilmaisut, Rautajoki sanoo.

Keskeistä opettajien työelämäsuhteen asiantuntijuuden rakentumisessa on Rautajoen mukaan kehittyminen kontekstisidonnaisen tiedon avulla.

– Tätä tietoa muodostuu opiskelijan tutkivan otteen ohjaamisessa, työelämän edustajien, opettajien ja opiskelijoiden tasavertaisessa yhteistyössä sekä yhteisiä kokemuksia arvioimalla ja erittelemällä, Rautajoki sanoo.

Tutkimustaan varten Rautajoki haastatteli 20 opettajaa ja kaksi työelämän edustajaa kuuden eri ammattikorkeakoulun ryhmissä. Mukana olivat Espoon-Vantaan (nyk. Laurea), Kemi-Tornion, Lahden, Oulun seudun, Seinäjoen ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulut.

Väitös 16.10.2009

Arto Rautajoki: *Asiantuntijuutta vakuuttamassa – opettajien työelämäsuhteen asiantuntijuuspuhe sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston työelämäprojekteissa*

Marjatta Metsovaaran taiteilijuus

Taiteen maisteri Heidi Pietarinen tutkii väitöskirjassaan tekstiilitaiteilija Marjatta Metsovaaran taiteilijuutta. Tutkimus on ensimmäinen Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan tekstiili- ja vaatetusalan koulutusohjelmasta valmistunut väitöskirja.

Tekstiilitaiteilija Marjatta Metsovaara aloitti teollisesti kudottujen sisustustekstiilien aikakauden Suomessa. Hän valmistui tekstiilitaiteilijaksi Taideteollisuuskeskuskoulusta vuonna 1949. Sen jälkeen hän työskenteli tekstiilitaiteilijana Metsovaara Oy:ssä Urjalassa ja Albert van Haveren -tehtaalla Belgiassa. Metsovaaran aktiivikausi on huikea kansallinen ja kansainvälinen menestystarina.

Heidi Pietarisen tutkimuksessa kuvataan Marjatta Metsovaaran tekstiilitaiteilijuuden rakentumista artefaktien ja elämäntilanteiden pohjalta. Pietarinen tulkitsee tekijöitä, jotka nostivat tekstiilitaiteilija Metsovaaran kotimaiseen ja kansainväliseen menestykseen sekä teollisesti kudottujen sisustustekstiilien edelläkävijäksi.

Tutkimustaan varten Heidi Pietarinen on tavannut ja haastatellut Metsovaaraa useaan otteeseen Urjalassa vuodesta 2003 lähtien.

Tutkimuksessa käytetään hermeneutiikan, tapaustutkimuksen ja historian tutkimuksen menetelmiä. Tutkimuksen kuva-aineisto on laaja. Väitöskirja sisältää paljon aikaisemmin julkaisematonta aineistoa.

Väitös 17.10.2009

Heidi Pietarinen: *Teen huoneita ja suljen ovia. Marjatta Metsovaaran sisustustekstiilit tekstiilitaiteilijan representaatioina ja näyteikkunoina maailmalle.*

Lyhyesti

Lapin yliopisto läpäisi laatuauditoinnin

Lapin yliopisto on läpäissyt Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) arvioinnin eli auditoinnin.

Auditointiryhmän mukaan Lapin yliopiston laadunvarmistusjärjestelmä ja siihen liittyvät menettelytavat kattavat kaikki yliopiston perustehtävät. Arviointi sisälsi 12 kohdetta, joista kahdeksan arvioitiin tasolle kehittyvä ja neljän määriteltiin olevan alkavassa vaiheessa. Näin Lapin yliopiston laadunvarmistuksen kokonaisarvosanaksi tuli toiseksi korkein eli kehittyvä.

Lapin yliopiston rehtori *Mauri Ylä-Kotola* ja laatujohtaja *Helka Urponen* ovat erittäin tyytyväisiä sekä auditoinnin tulokseen että yliopistolaisten sitoutumiseen laatutyöhön.

– Laatutyöhön on suhtauduttu erittäin myönteisesti, ja laatujärjestelmä on sisäistetty oivalliseksi yliopiston kehittämisen välineeksi, Urponen sanoo.

– Laatu työ jatkuu nyt siten, että tarkastelemme saamamme palautteen ja kehitämme toimintaamme edelleen sen pohjalta, rehtori Ylä-Kotola toteaa.

Arviointineuvoston nimeämä viiden henkilön asiantuntijaryhmä teki arvioinnin huhtikuussa 2009. Arviointi tehtiin kirjallisenaineiston ja haastattelujen perusteella. Auditointitulokset on voimassa seuraavat kuusi vuotta.

Lappiin 2–3 kärkihanketta ”lipuksi salkoon”

Lapin korkeakoulujen neuvottelukunnan mukaan Lapin korkeakoulukonsernilla on ainutlaatuinen mahdollisuus muodostaa yhteisesti sovituilla aloilla aluekehityksen saumaton, tutkimukseen ja sovellutuksiin perustuva palveluketju Lappiin.

Konsernin neuvottelukunnan puheenjohtajan *Esko Oikarisen* mukaan nyt on aika muodostaa kehittäjäverkostoja, joissa tutkimus-, kehitys- ja tuoteinnovaatiot voidaan muuttaa nopeasti liiketoiminnaksi ja tekemisen meininkiä. Luovuus liittyy viime kädessä ihmisten arkeen.

– On aika istua samoihin pöytiin ja osallistua keskusteluihin laajalla rintamalla. Menestyksen avaimia ovat yhteiseen hiileen puhaltaminen, strategioiden yhteensovittaminen ja sitoutuminen yhteistyöhön, Oikarinen sanoo.

Lapin korkeakoulujen innovaatio-ohjelmaan on koottu konsernin tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopistealat vuosille 2009–2012. Painopistealat ovat elämysten, kulttuurin ja matkailun Lappi, hyvinvoinnin Lappi, luonnonvarojen Lappi ja teollisuuden Lappi.

Lapin yliopiston uuden hallituksen puheenjohtaja *Raimo Väyrynen* pitää tärkeänä innovaatio-ohjelman nopeaa toimeenpanoa perusteellisen valmisteluvaiheen jälkeen. Hän esittää, että korkeakoulukonserni, elinkeinoelämä ja aluekehitysviranomaiset yhdessä saavat mahdollisimman pian nostettua 2–3 kärkikohdetta ikään kuin ”lipuksi salkoon”.

Lapin yliopiston uuden hallituksen puheenjohtaja *Raimo Väyrynen* pitää tärkeänä innovaatio-ohjelman nopeaa toimeenpanoa perusteellisen valmisteluvaiheen jälkeen. Hän esittää, että korkeakoulukonserni, elinkeinoelämä ja aluekehitysviranomaiset yhdessä saavat mahdollisimman pian nostettua 2–3 kärkikohdetta ikään kuin ”lipuksi salkoon”.

Eurooppaan suunnitellaan kansainvälistä metsäsopimusta

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta ja Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistö-oikeuden instituutti (PYVI) ovat selvittäneet eurooppalaisen metsäsopimuksen kansainvälisoikeudellisia edellytyksiä.

– Selvityksen lopputulos oli, että kansainväliselle eurooppalaiselle metsäsopimukselle ei ole oikeudellista estettä, mikäli se toteutetaan olemassa olevien julki- ja päätöslauselmien tai niihin pohjautuvien uusien vaihtoehtojen pohjalta, *Kai Kokko* sanoo.

Lapin yliopiston tekemässä selvityksessä hyödynnettiin asiaa sivuavien julki- ja päätöslauselmien sisältöä sekä kahta eri vaihtoehtoa kansainvälisen metsäsopimuksen suuntaviivoista. Selvityksen kohteena olivat myös mahdolliset päällekkäisyydet muihin kansainvälisiin metsätalouteen liittyviin sopimusprosesseihin.

– Sellaista päällekkäisyyttä ei kuitenkaan havaittu, mikä estäisi mahdollisen uuden sopimuksen syntymisen, *Kokko* sanoo.

Selvityksessä arvioitiin myös EU:n mahdollisuuksia osallistua suunnitteilla olevaan eurooppalaiseen metsäsopimukseen sekä EU:n toimivaltaa metsäsopimuksen hyväksymisessä ja toimeenpanossa. Tukena arvioinnissa käytettiin Euroopan yhteisön tuomioistuimen ratkaisuja.

– Luontevin ratkaisu olisi tehdä ns. jaettu sopimus yhdessä EU:n jäsenvaltioiden kanssa. Näin EU voisi toimeenpanna sopimuksen erillisinä säädöksinä tukeutuen ennen kaikkea ensimmäisen pilarinsa eli EY:n perustamissopimuksen mukaisiin oikeusperusteisiin, *Kokko* sanoo.

Selvitystyötä ohjasi ja johti Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan ympäristöoikeuden professori *Kai Kokko* yhdessä PYVI:n johtajan professori *Timo Koivurovan* kanssa. Tutkijana hankkeessa toimi *Sébastien Duyck* PYVI:stä. Selvitys tehtiin Euroopan metsäministerikongressin (MCPFE:n) sopimusvalmistelua koordinoivan Liaison-ryhmän tilauksesta.

Selvityksen tulokset esitettiin Roomassa syyskuun alussa 2009 pidetyssä asiantuntijakokouksessa.

Lapin yliopistolle nimitettiin vararehtorit

Lapin yliopiston uuden yliopistolain mukainen hallitus nimitti lokakuun kokouksessaan Lapin yliopistolle kolme vararehtoria.

Ensimmäiseksi vararehtoriksi viiden vuoden toimikaudeksi nimitettiin yhteiskuntatieteiden tohtori, tilastotieteen lehtori *Jukka Mäkelä*. Ensimmäinen vararehtori vastaa työnantaja- ja henkilöstöasioista, kiinteistöyhtiö- ja tila-asioista, tietohallinnosta ja Lapin korkeakoulukonsernin kirjastosta yliopiston osalta. Lisäksi ensimmäinen vararehtori johtaa yliopistoneuvostoa (tiede- taide- ja opetusneuvosto).

Toiseksi vararehtoriksi kahden vuoden toimikaudeksi nimitettiin kasvatuspsykologian professori *Kaarina Määttä*. Toinen vararehtori vastaa opetuksesta ja opiskelusta, opetuksen ja ohjauksen kehittämisestä, opiskelijapalautteesta, avoimesta yliopistosta ja virtuaaliopetuksesta.

Jukka Mäkelä

Kaarina Määttä

Suvi Ronkainen

Kolmanneksi vararehtoriksi kahden vuoden toimikaudeksi nimitettiin tutkimusmenetelmien professori, tutkijakoulun johtaja *Suvi Ronkainen*. Kolmas vararehtori vastaa tiede- ja tutkimusasioista, yliopiston yhteisestä tutkijakoulusta sekä monitieteisten tutkimuskokonaisuuksien rakentamisesta. Lisäksi hän koordinoi yliopiston kansainvälisiä tutkimushankkeita sekä Suomen Akatemian ja Tekesin hankkeita.

Rehtorin ja vararehtoreiden sopiman työajan mukaan rehtori *Mauri Ylä-Kotola* vastaa yliopiston strategisesta johtamisesta ja suunnittelusta. Lisäksi hän vastaa toiminnan ohjauksesta ja rahoituksesta, laadunvarmistuksesta, kansainvälisistä asioista, yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, ulkosuhteista ja viestinnästä sekä yliopiston hallituksen käsittelemien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta.

Matkailualan yhteistyön odotetaan heijastuvan koko maahan

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin avajaisia vietettiin torstaina 1. lokakuuta 2009 Rovaniemellä.

Valtion tervehdyksessä valtiosihteeri *Riina Nevamäki* työ- ja elinkeinoministeriöstä totesi, että Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin lähtökohdat ovat todella hedelmälliset sen kootessa yhteen alan koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan.

– Menestys riippuu myös paljon teidän omasta halustanne ja tahdostanne, ja uskon, että tahtotila on kohdallaan täällä pohjoisessa. Hyödyntäkää siis mahdollisuutenne täysimääräisesti ja rakentakaa yhteistyöstä voimavara, joka heijastuu koko maahan, Nevamäki korosti.

Rovaniemen kaupunginjohtaja *Mauri Gardin* painotti instituutin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa. Gardinin mukaan instituutista on mahdollista muodostaa organisaatio, josta elinkeinoelämä löytää yhden luokun takaa tarvitsemaansa matkailun koulutusta, tutkimusta ja tukea kehittämiseen.

Yrittäjien puheenvuorossa jouluelämysten

osaaja, yrittäjä *Ilkka Länkinen* puolestaan totesi, että Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutilta odotetaan etenkin ennakoivaa tietoa matkailuelinkeinon tueksi.

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin avajaisissa kuultiin myös opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja kehittäjien yhteispuheenvuoro sekä Lapin korkeakoulukonserni -hankkeen projektinjohtajan *Arvo Jäppisen* puheenvuoro.

Avajaisten yhteydessä avattiin myös uusi matkailualan tietokeskus ja kirjasto, joka on Lapin yliopiston ja Rovaniemen ammattikorkeakoulun yhteinen, kaikille avoin matkailualan kirjasto.

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti on Lapin korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen kärkihanke. Kaikkiaan instituutissa työskentelee noin sata matkailualan tutkijaa, kouluttajaa ja kehittäjää, ja sen koulutuksen piirissä on noin tuhat opiskelijaa.

Opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeyksikön johtaja *Anita Lehikaisen* tervehdys tilaisuuteen löytyy Eskon puumerkki -palstalta.

Juha Karhu Göteborgin yliopiston kunniatohtoriksi

Professori *Juha Karhu* on kutsuttu Göteborgin yliopiston oikeustieteen kunniatohtoriksi (juris hedersdoktor).

Perusteluissa mainitaan muun muassa, että professori Juha Karhu on tutkimuksillaan vaikuttanut oikeustieteelliseen ajatteluun myös suomalaisen kielialueen ulkopuolella. Hänellä on laaja-alainen ja syvälinen osaaminen oikeustieteellisistä ja oikeusfilosofisista kysymyksistä. Lisäksi hänellä on kyky yhdistää osaamisensa konkreettisiin siviilioikeudellisiin tilanteisiin.

Kunniatohtoriksi vihkiminen tapahtuu Göteborgin yliopiston tohtoripromootion yhteydessä 30.10.2009.

Suomen Akatemian apurahoja

Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta on myöntänyt rahoituksen kahdelle Lapin yliopiston tutkimushankkeelle: professori *Ahti Saarenpäälle* 500 000 euroa ja yliopistonlehtori *Mika Luoma-aholle* 375 000 euroa.

Professori Ahti Saarenpää sai 500 000 euroa rahoitusta oikeustieteen alalle sijoittuvalle tutkimukselleen Verkko-yhteiskunta oikeudellisen ja yhteiskunnallisen ajattelun paradigmana. Saarenpään tutkimuksessa avataan tietoyhteiskuntakäsitteen taustalla olevia kätettyjä merkityksiä, jotka ilmenevät tieteellisessä keskustelussa tai EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteiskunnallisten ohjelmien poliittisessa ja hallinnollisessa kielenkäytössä.

Lisäksi Saarenpään vetämässä hankkeessa tutkitaan tietoyhteiskunnan aatehistoriaa ja keskusteluun osallistuvien tieteiden oppihistoriaa. Tutkimushankkeen erityisenä kohteena on tietoyhteiskuntakehityksen oikeudellisen sääntelyn sekä sääntelyhankkeiden ymmärtäminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Monitieteisissä hankkeissa on mukana seit-

semän suomalaista professoria ja seitsemän ulkomaalaista senioritutkijaa sekä seitsemän tohtoriopiskelijaa tai postdoc-tutkijaa.

Yliopistonlehtori Mika Luoma-aho sai 375 000 euroa rahoitusta lestadiolaisuuden poliittista merkitystä koskevaan tutkimukseen - Lestadionismi: poliittinen teologia ja kansalaisuskonto. Tutkimuksessa politisoidaan lestadiolaista teologiaa ja toisaalta tehdään näkyväksi lestadiolaisen uskon harjoittamisen politiikkaa. Tutkijoiden oletama on, että kaikista suomalaisen kansanuskonnon muodoista lestadiolaisuus on puhtaan teologisin ja poliittisesti kaikkein julkilausutuin.

Luoma-ahon mukaan lestadiolaisuuden poliittisuutta on tärkeä tutkia, koska tietyillä alueilla ja tietyissä puolueissa sen rooli voi olla erittäin merkittävä. Se on myöskin kiinnostava poliittinen liike, koska siinä missä maallinen politiikka sulkeistaa uskonnon usein henkilökohtaisten maailmankatsomusten piiriin, lestadiolaiset ajattelevat aivan toisin. Heille valtiolla on teologinen merkitys: se on Jumalan valtaa maan päällä.

Kompassi ohjaa kuntoutujia

Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunta on saanut rahoituksen ammatillisen kuntoutuksen Kompassi-hankkeelle.

Kompassi-hankkeessa otetaan käyttöön ja arvioidaan sellaisia ammatillisen kuntoutuksen ja tuetun työllistymisen toimintamalleja, joiden avulla havaitaan ajoissa työkyvyttömyyden tai pitkäaikaisen työttömyyden uhka. Lisäksi hankkeessa luodaan mahdollisuuksia palata työmarkkinoille ohjauksen, koulutuksen ja työllistämisen eri keinoin. Keskeisiä toimintoja ovat työpaikkayhteistyö ja kuntoutusjärjestelmän joustavan yhteistoiminnan kehittäminen.

Hankkeen asiakasryhmiä ovat työttömät työnhakijat, työkyvyttömyyden uhkaamat työnteekijät ja henkilöt, jotka pyrkivät palaa-

maan kuntoutustuelta työelämään. Hanke järjestää myös asiantuntijakoulutusta ammatillisen kuntoutuksen ja työllistymisen eri keinoista sekä monimuotoisen johtamisen koulutusta esimiehille.

Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kuntoutuspoliklinikka, Rovaniemen kaupunki, Invalidiliiton Lapin kuntoutuskeskus sekä Kuntoutussäätiön Kuntoutusalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto vuosina 2009–2012. Lapin TE-keskus teki projektia koskevan rahoituspäätöksen syyskuussa 2009. Hankkeen kokonaisbudjetti on yli 1,34 miljoonaa euroa.

Jenny ja Antti Wihurin rahaston apurahat

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on myöntänyt 50 000 euroa Lapin yliopistososäätiölle Lapin yliopisto 30 vuotta -juhlakeräykseen.

Oikeustieteiden kandidaatti *Anja Karvonen-Kälkälälle* myönnettiin 21 000 euroa väitöskirjatyöhön, jossa tutkitaan asiakkaan asemaa vanhuspalvelujen hankinnoissa. Tutkimus kuuluu julkisoikeuden alaan ja siinä käsitellään hankintoja erityisesti vanhusasiakkaan oikeuden turvaamisen näkökulmasta.

Taiteen maisteri *Anniina Koivurovalle* myönnettiin 10 000 euroa väitöskirjatyöhön, jossa tutkitaan oppilaiden käsityksiä kuvataideopetuksessa halutuista, hyväksytyistä ja torjutuista kuvista.

Yhteiskuntatieteiden maisteri *Marjatta Martinille* myönnettiin 10 000 euroa väitöskirjatyöhön, jossa tutkitaan vammaisuuden ja kuntoutuksen merkitystä nuorten elämässä.

Diplom-Kauffrau *Petra Merenheimmolle* myönnettiin 10 000 euroa väitöskirjatyöhön, jossa tutkitaan sosiaalipalveluyrittäjyyttä kunnan ulkoistamisprosessissa.

Yhteiskuntatieteiden maisteri *Katja Rakkolaiselle* ja työryhmälle myönnettiin 5 000 euroa yleisöä osallistavien musiikki-iltojen järjestämiseen Lapin hoitolaitoksissa, palvelukodeissa ja sairaaloissa.

Lämmin Kiitos osalleni tulleesta filosofisesta juhlasymposionista 19.9.2009. Olen otettu pyyteettömästi työstä, mieltä ylentävistä sanoista, todellisuutta tiedostavista puheista ja onnistuneista lahjoista.

Toivo Salonen

Rahoitusta työhyvinvointiin

Valtiokonttori on myöntänyt Lapin yliopistolle 20 000 euroa Kaiku-työhyvinvointiohjelmasta.

Määräraha suunnataan yhteiskuntatieteiden tiedekunnan hankkeeseen, jonka tavoitteena on tukea tiedekunnan henkilöstön työhyvinvointia muutostilanteessa. Henkilökuntaa osallistetaan uudistuvan tiedekunnan toiminnan kehittämiseen sekä tuetaan erityisesti yhteisöllisyyden kehittämistä lisäämällä vuorovaikutusta ja kommunikoinnin toimivuutta. Työhyvinvoinnin kehittämisessä henkilöstöjohtamisen taidot ovat tärkeitä, ja niiden kehittämistä tuetaan kaikilla esimiestyön tasoilla.

Hyvinvoiva tiedekunta -hanke alkaa 1.12.2009, ja se kestää vuoden 2010 loppuun. Osana yliopiston rakenteellista kehittämistä yhteiskuntatieteiden sekä matkailun ja liiketoiminnan tiedekunnista muodostetaan yksi tiedekunta ensi vuoden alusta lähtien.

Euroopan aikuiskouluttajat Lapin yliopistoon

European Universities Continuing Education Network (EUCEN) on valinnut 39. konferenssin pitopaikaksi Lapin yliopiston. Konferenssi järjestetään 27–29. toukokuuta 2010 ja sen teemana on elinikäinen oppiminen ensi vuosikymmenellä.

Konferenssin esitelmöitsijöinä ovat tutkimusjohtaja *Rita Asplund* Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta, yliopiston lehtori *Geza Fischl* Luulajan teknisestä yliopistosta sekä Senior Development Manager *Minna Takala* Nokia Oyj:n tutkimus- ja kehittämisyksiköstä. Konferenssin pääasiallisina työmuotoina ovat osallistujien esittämät alustukset useissa työryhmissä sekä tulevaisuutta luotsaava maailman kahvila.

EUCEN on laajin eurooppalainen monitieinen yliopistojen aikuiskoulutusverkosto, jossa on mukana 212 jäsenyliopistoa 42 eri maasta.

Konferenssi on järjestetty aiemmin kaksi kertaa Suomessa: vuonna 1994 Helsingissä ja vuonna 1999 Joensuussa.

Konferenssin kotisivu: www.ulapland.fi/eucen2010

Omaksuttu sukupuolimalli vaikuttaa työkykyyn

Yhteiskuntatieteiden maisteri *Helena Kangasniemi* ammatillisessa lisensiaatintutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten miehet ja naiset määrittivät omaa työkykyään, työssä jaksamistaan sekä työkyvyn heikkenemistä ja siihen liittyvien oireiden tunnistamista.

Tutkimuksessa saatujen tulosten mukaan miehet eivät näytä tunnistavan tai tunnus-tavan fyysistä tai varsinkaan henkistä kuormittumistaan.

– Miesten henkinen kuormittavuus näkyy lisääntyneinä fyysisinä oireina ja niistä puhumisena. Naiset puolestaan oireilevat sekä fyysisesti että henkisesti ja he tuovat oireilunsa reilusti esille, mutta näyttää siltä, että varsinkaan naisten henkisiä oireita ei oteta yhtä vakavasti kuin miesten oireita, Kangasniemi sanoo.

Tutkimuksen mukaan naisten ystäviltään ja työkavereiltaan saama sosiaalinen tuki näytti muodostavan eräänlaisen suojakilven työstressiä vastaan. Miehet puolestaan olivat pitkälti puolisoituen varassa.

– Myös ns. toisen työpäivän, kotitöiden vastuiden, jakaantuminen sukupuolten välillä oli selkeää. Naiset vastasivat suurimmasta osasta kotitöistä. Naiset kokivat, että he pystyvät yhdistämään miehiä huonommin palkkatyön ja muun elämän vaateet, Kangasniemi sanoo.

Tutkimus perustuu empiiriseen aineistoon, joka koottiin kyselylomakkeella vuonna 2004 Lapin kuntoutuskeskuksessa kuntoutuksessa olleilta kuntoutujaryhmiltä.

Lapin yliopiston
oikeustieteiden
tiedekunta 30 vuotta

Syksyn 2009 Studia Generalia

Keskiviikko 11.11.2009
klo 17, Castrén-sali

*Liikeryityksen yhteiskuntavastuu
– onko sitä?*

Dosentti Max Oker-Blom ja
professori Juha Karhu,
pj. dekaani Matti Niemivuo

Maanantai 16.11.2009
klo 17, Castrén-sali

*Oikeuskanslerin rooli
valtionneuvostossa*

Oikeuskansleri Jaakko Jonkka ja
vsn. professori Kirsi Kuusikko
pj. dekaani Matti Niemivuo

Oikeuden ja dementian kohtaamisista

Professori, LT Tuula Pirttilä ja
professori Ahti Saarenpää
Tarkempi ajankohta ilmoitetaan
myöhemmin.

Tervetuloa – Vapaa pääsy

Symposium oppimisesta

Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan Ounas-tutkimuskeskus järjestää syksyllä 2009 ja keväällä 2010 symposiumit oppimisen monista muodoista.

Symposiumin yleisteenä on oppimisen tilat, narratiivit ja tutkimus. Teemat liittyvät sukupolvien väliseen tarinoimalla oppimiseen sekä oppimisen fyysisten, mentaalisten ja virtuaalisten tilojen tuottamisen problematiikkaan. Lisäksi symposiumeissa käsitellään ympäristöjen ja oppimisen yhteyksiä sekä identiteettityön moninaisuutta kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen prosesseissa.

Seuraava symposium järjestetään joulukuussa 2009 ja kevään 2010 symposiumit helmi- ja huhtikuussa.

Yhteinen tahtotila

Lapin korkeakoulukonsernia on käytetty useassa yhteydessä esimerkkinä toimivasta alueellisesta korkeakouluyhteistyöstä. Konsernin kolme korkeakoulua, Lapin yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, muodostavat kokonaisuuden, jolla on yhteinen tahtotila ja yhteiset tavoitteet sekä yhteisesti määritellyt keinot tavoitteisiin pääsemiseksi.

Me opetusministeriössä olemme erityisen tyytyväisiä siihen, että Lapin korkeakoulukonsernin tavoitteet kytkeytyvät vahvasti Lapin kehittämiseen, mutta myös kansalliseen korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiopoliittiseen ajatteluun. Lisäksi tässä hankkeessa on rohjettu suunnata resursseja uudella tavalla – tämä on aitoa strategista kehittämistä.

Korkeakoulukonsernilla on yhteinen innovaatio-ohjelma, jolla vahvistetaan valittujen alojen tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Toisaalta tavoitteensa mukaan konsernin yliopisto ja ammattikorkeakoulut lisäävät yhteistyötään myös maakunnan toisen asteen yksiköiden sekä työelämän ja innovaatiojärjestelmän muiden toimijoiden kanssa.

Konsernin erityiseksi vahvuusalueeksi on määritellyt pohjoisuuteen ja arktisuuteen liittyvä tutkimus-, koulutus-, kulttuuri- ja kehittämistoiminta. Sen yksi painoaloista on elämysten, matkailun ja kulttuurin Lappi. Konsernin rakenteellisen kehittämisen toimeenpanoon sopimuskaudella kuuluvat sekä matkailuinstituutin että kulttuuri-instituutin toiminnan käynnistäminen. Sisältöjen osalta matkailuinstituutin tavoitteena on saavuttaa asema kansallisen ja kansainvälisen tason toimijana.

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa kiteytyy monin tavoin Lapin korkeakoulukonsernin ajatus alueen osaamisen kokoamisesta ja yhteistyön syventämisestä. Instituutilla on siis varsin tukeva pohja Lapin korkeakoulukonsernissa ja sen kehittämisessä. Konsernin kaltaisilla rakenteilla voidaan vastata alueen ja korkeakoulujen omista vahvuuksista lähtevään opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamiseen sekä korkeakoulujen alueellisen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vahvistamiseen.

Erityisen ilahduttavaa matkailuinstituutin muodostamassa kokonaisuudessa on sen lähtökohta koota saman katon alle koko alueen matkailuosaaminen aina toiselta asteelta tutkimukseen asti. Kun myös Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus muuttaa samoihin tiloihin ensi vuoden alussa, täydentyy osaamisketju entisestään. Fyysiset puitteet luovat edellytykset onnistuneelle vuorovaikutukselle.

Opiskelijoiden kannalta yhteiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuksia laajempiin valintoihin, uuden kokemiseen ja toisilta oppimiseen. Kaiken kaikkiaan asiantuntijuuden kokoaminen fyysisesti samaan tilaan laajentaa kunkin toimijan osaamista ja avaa eri toimijoille uusia mahdollisuuksia hyödyntää asiantuntijuuttaan.

Korkeakoulujen tutkimustiedon välittäminen yritysten käyttöön ja siitä syntyvä liiketoiminta on alue, jolta odotetaan paljon. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin kohdalla odotuksilla on kaikki edellytykset täyttyä. Tämä edellyttää tietysti vahvaa kansainvälisen tason osaamista ja verkostoitumista. Konsernin kansainvälistymisohjelma tulee varmasti antamaan tähän työhön hyvät eväät.

Uskon, että yhdistämällä korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja liike-elämää palveleviin ratkaisuihin ja tekemällä tämä työ yhdessä alueen muiden oppilaitosten kanssa Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti tulee kasvamaan vahvaksi alan osaamiskeskittymäksi. Yhdessä kulttuuri-instituutin kanssa se luo elinvoimaa alueelle ja tekee todeksi Lapin korkeakoulukonsernin tavoitteen olla Lappia, Suomea ja globaalia maailmaa palveleva korkeatasoinen ja vaikuttava kokonaisuus.

Johtaja Anita Lehkisen terveiset
Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin
avajaisiin, jotka pidettiin lokakuun
alussa Rovaniemellä.

Taidetyöpajoja Murmanskissa

Lapin yliopiston kuvataidekasvatus on mukana Pan Barentz -hankkeessa, jossa tarkastellaan arktisten kaupunkien arkkitehtuuria, elinkeinoja ja identiteettiä nykyaikaisen keinoin. Hankkeeseen liittyen Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen opettajat ja opiskelijat toteuttivat Murmanskissa mm. kaksi työpajaa lukuisille eri oppilasryhmille.

Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden vetämien työpajojen ohjaajina toimivat opiskelijoista Heidi Hänninen, Anniina Mikkonen ja Elina Partanen. Opettajista mukana olivat Mirja Hiltunen ja Maria Huhmarniemi. Taidepedagogisten työpajojen virikkeinä olivat taideteokset, joiden pohjalta oppilaat rakensivat työpajoissa rakennuspalikoista mm. lautapelin, joka on esillä Pan Barentz -näyttelyssä.

– Työpajassa toteutettu lautapeli tuo Pan Barentz -näyttelyyn murmanskilaisten lasten ja nuorten puheenvuoron omasta kotikaupungistaan nykyaikaisien arkkitehtien teosten rinnalle, toteaa kuvataidekasvatuksen lehtori Maria Huhmarniemi.

– Teos toimii esimerkkinä onnistuneesta yhteisötaideteoksesta, johon jokainen osallistuja on voinut tuoda oman näkökulmansa, jatkaa taiteen tohtori Mirja Hiltunen.

Murmanskin taidemuseossa esillä oleva Pan Barentz -näyttely on kansainvälinen arkkitehtuuri ja nykytaidenäyttely, jonka on ku-

ratoanut Pikene på Broenin taiteellinen johtaja Luba Kuzovnikova sekä arkkitehdit Øystein Rø and Espen Røyseland arkkitehtitoimisto 0047:sta Oslosta.

Murmanskissa toteutettiin myös kaupunkitaidetyöpaja, jossa Murmanskin taidekoulun ja taideinstituutin opiskelijat tutkivat erilaisia tiloja ja paikkoja. Opiskelija Heidi Hänninen suunnitteli ja ohjasi työpajan osana pro gradu -tutkielmaansa.

Taide- ja arkkitehtuuripedagogista työpajatoimintaa jatketaan Rovaniemellä Pan Barentz -näyttelyssä, joka valtaa Napa-gallerian ja Lapin yliopiston gallerioiden lisäksi Rantavittikan koulun liikuntasalin marraskuussa 2009.

www.panbarentz.com

Videokilpailun voitto opiskelijoille

Lapin yliopistossa audiovisuaalista mediakulttuuria opiskelevat Kai Tuomola ja Mauri Lähdesmäki ovat voittaneet Lapin liiton videokilpailun mainoselokuvallaan *Luxury of Silence*.

Asiantuntijaraati kiitteli videon toteutusta: Videon intensiivinen ja vetovoimainen tunnelma herättää kiinnostusta kohteeseen ja tuo esiin mystisen Lapin. Mainosvideo esittelee Inarissa sijaitsevaa hotelli Korpikartanoa. Videon tuotti Lumimiesfilmi, joka on Tuomolan ja Lähdesmäen perustama mediatuotantoyhtiö Rovaniemellä.

Lapin liiton järjestämässä kilpailussa jaettiin kaksi palkintoa: asiantuntijaraadin palkinto ja yleisöäänestyksen voittaja. Molemmat palkitut saivat Lapin liiton 1 000 euron arvoisen kehittämisetelimen ja 2 223 euron rahapalkinnon. Palkinnot luovutettiin palkituille Lapin matkailuparlamentissa Rovaniemellä syyskuussa 2009.

Maanmittari lähtee Ranskaan

Lapin yliopistossa opiskelevan Kai Tuomolan ohjaama lyhytelokuva *Maanmittari* on valittu yli tuhannen ehdokkaan joukosta kansainväliseen elokuvakilpailuun Ranskaan.

Kansainvälinen elokuvakoulujen festivaali ja elokuvakilpailu järjestetään joulukuun alussa Ranskan Poitiers'ssa. Järjestelytoimikunta kelpuutti festivaalin kilpasarjaan 40 elokuvaa kilpailuun lähetetyn 1284 elokuvan joukosta.

Audiovisuaalista mediakulttuuria opiskelevan Kai Tuomolan ohjaama *Maanmittari* oli yksi kilpailuun valituista elokuvista. Lumimiesfilmin tuottaman elokuvan työryhmään ovat ohjaaja Tuomolan lisäksi kuuluneet seuraavat Lapin yliopiston opiskelijat: vaatetussuunnittelun opiskelija Päivi Partanen sekä audiovisuaalisen mediakulttuurin opiskelijat Mauri Lähdesmäki, Antero Takku ja Mikko Vähätalo. Lisäksi elokuvan työryhmässä on ollut mukana useita opiskelijoita Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta ja Länsi-Lapin ammatti-instituutista.

Abstrakti politiikka ja tunteellinen raha

Kun presidentti *Urho Kekkosen* valtakauden hiipuva päättyminen voimisti suhdannehenkistä poliittista peliä, on Suomessa kolmekymmentä vuotta mukamas uudistettu valtiosääntöä. Tänä aikana presidentin valtaoikeuksia on kavennettu, EU on lohkaissut osan päättäntävallasta, eduskuntavaaleista on tullut pääministerivaalit ja politiikka on muuttunut mediahakuseksi. Maaherrat ovat menettäneet valtansa ja TE-keskukset ovat rahan kierrätyksen solmuja, kuntia on yhdistetty. Demokratiaa ylistetään sanana, samalla kun puolet äänioikeutetuista jättää äänestämättä.

Muutoksia on ohjannut poliittinen peli. Jos järjestelmän kehittämisessä tahdotaan oikeasti tavoitella kansan enemmistölle myönteisiä asioita, silloin olisi paneuduttava poliittisen järjestelmän rakenteisiin ja toimimisen periaatteisiin. Esimerkiksi kauppa-, koulu- ja päiväkotiratkaisuisa tarvitaan lähidemokratiaa.

Etu-, intressi- ja päämääriristiriidat peittyvät yleispuolueiden taitavien reetoreiden taitaviin kielikuvioihin. Vähäisen ihmisen arjen kosketus on pelkästään sanallisesti läsnä päätöksenteossa. Eri ihmisryhmien etujen sovitustoteutuu vinoutuneesti. Pienet erot näyttäytyvät tarvittaessa periaatteellisina konflikteina.

On itsepetosta kuvitella, että hyviä lakeja säädetään silloin, kun päätöksenteosta puuttuu osa keskeisistä intresseistä ja vastakohtia liennetään. Nykyinen demokratia takaa sen, että kansanedustajat, mepit ja kunnanvaltuutetut eivät edusta konkreettisissa kysymyksissä äänestäjien intressejä, saati että vastaisivat lapsien, syrjäytyneiden, köyhien ja kipeiden toiveisiin. Päätöksiä tehtäessä eivät ole läsnä työttömien kokemukset.

Asetuksia ja direktiivejä laaditaan eksplisiittisesti ihmisen ja luonnon hyväksi sekä implisiittisesti valtaeliittien säilyttämiseksi ja hallintakoneistojen oikeuttamiseksi. Usein implisiittinen kätkeytyvän määrittää eksplisiittisen eli suoraan ilmaistun tulkintatavat.

Tilanne ei pahene, vaikka politiikan rakenteita julkisesti avattaisiin. Jos edelleen on muutoshaluja, silloin luonnosteluissa on syytä mennä perusteisiin asti. Esitänkin tässä ehdotuksen, mitä muutos saattaisi tarkoittaa eduskunnan muodostamisen kannalta: Reilu sata kansanedustajaa valittaisiin yleisillä, mediassa pyörivillä vaaleilla. Noin kahdeksankymmentä edustajaa sitä vastoin määräytyisi kiinnittymisestä eri korporeatioihin tai aktiivisiin ryhmittymiin. Maantieteellisen tasapuolisuuden takaamiseksi edustajamääriä kiintiöitäisiin, asukasmäärän vaikutusta vähennettäisiin sekä arvonnoissa käytettäisiin painokertoimia.

Avoimien vaalien periaatteellinen muutos olisi, että vanhemmat saisivat käydä äänestämässä vielä erikseen alaikäisten lastensa ja omaishoitajat läheistensä puolesta. Lisäksi viitisenkymmentä kansanedustajaa tulisi eri intressiryhmistä, ammasteista, yhdistyksistä, uskontokunnista, elämäntarkoituksellisia järjestöistä sekä kolmisenkymmentä vähemmistöryhmistä. Nämä ehdokkaat valittaisiin vaalikokouksien yksimielisillä päätöksillä tai arvalla ehdokkaiksi haluavista ja kannatetuista. Järjestely takaisi lainsäädäntöön ja valmisteluun monipuolisen kokemuksen, mikä ikään kuin luonnostaan synnyttäisi elävää keskustelua tarkoituksista ja päämääristä. Tätä kautta eduskunnassa mietittäisiin ihmisenä olemista muuttuvassa ajassa. Jos niin kävisi, se korjaisi nykyistä ahneuden ja kulutuksen politiikkaa tulevia sukupolvia ymmärtävään suuntaan.

Seminaareja ja luentoja

4.11.2009

Ikääntyvien yliopiston 20-vuotisjuhlaseminaari

Klo 13.00–15.30, Fellman-sali

6.11.2009

Karvalakki-seminaari

Klo 9.30–14.00, luentosali 3

Seminaarissa muistellaan vuoden 1979 karvalakkilähetystä, joka haki oikeutta Kemijokivarren kalavahinkojen korvaamiseksi.

10.11.2009

- Vierailuluento: *Ekologinen tuho ja korjaamisen etiikka*

Klo 11.00, Arktikumin Aurora-sali (Pohjoisranta 4, Rovaniemi)

Ympäristöfilosofi Markku Oksanen Turun yliopistosta luennoi Arktista ympäristöpolitiikkaa -vierailuluentosarjassa.

- Seminaari: *Tourism of Tomorrow – Why Not Start Today?*

Klo 12.00–15.30, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti

(Viirinkankaantie 1, Rovaniemi)

Ilmoittautumiset 3.11. mennessä: www.matkailuinstituutti.fi

- Arktis-luento: *Pohjoiset järvet ja ympäristönmuutoksen paineet*

Klo 18.00, Arktikumin Aurora-sali (Pohjoisranta 4, Rovaniemi)

Tutkija Susanna Siitonen Arktis-tutkijakoulusta luennoi Arktista tutkimusta 20 vuotta -luentosarjassa.

11.11.2009

Studia Generalia: *Liikemyrityksen yhteiskuntavastuu – onko sitä?*

Klo 17.00, Castrén-sali

Puhujina dosentti Max Oker-Blom ja professori Juha Karhu. Luento kuuluu Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta 30 vuotta -luentosarjaan.

16.11.2009

Studia Generalia: *Oikeuskanslerin rooli valtioneuvostossa?*

Klo 17.00, Castrén-sali

Puhujina oikeuskansleri Jaakko Jonkka ja vsn. professori Kirsi Kuusikko. Luento kuuluu Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta 30 vuotta -luentosarjaan.

20.11.2009

Seminaari: *Hoivatyö taidetta ja taide hoivatyötä*

Klo 9.00–16.15, luentosali 10

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 10.11. mennessä: www.artslap.fi

24.11.2009

Arktis-luento: *Turvallinen ilmasto vai kansalliset edut?*

Klo 18.00, Arktikumin Aurora-sali (Pohjoisranta 4, Rovaniemi)

Tutkija Mika Flöjt Arktis-tutkijakoulusta luennoi Arktista tutkimusta 20 vuotta -luentosarjassa.

Lisää ajankohtaisia
tapahtumia
nettisivuillamme:

www.ulapland.fi/tapahtumat

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

PL 122 • 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

Sijoita Suomeen.

Suomalainen tuntee parhaiten suomalaisen osakemarkkinan. Tietää, että markkinoiden laskussa on hyviä tuottoja arvostavalle myös mahdollisuuksia. Rahasto-sijoittaja voi viettää aikaansa vaikka pilviä ihaillen, kun kiinnostavimpien yritysten valinnan hoitaa Pohjola Varainhoidon kokenut osaketiimi. Oikean sijoitushetken löytämistä tasaa sijoitusten automatisointi vaikka kuukausittaiseksi. Valittavana on neljä erilaisella sijoitustyyllillä markkinaa skannaavaa rahastoa OP-Focus, OP-Delta, OP-Suomi Pienyhtiöt ja OP-Suomi Arvo. Rahastoihin tutustuminen kannattaa aloittaa osoitteessa **op.fi/rahastot**, varaamalla aika tapaamiseen **010 2539 304** tai pistäytymällä Osuuspankin konttoriin.

OP-rahastoja hallinnoi OP-Rahastoyhtiö Oy.

Etua elämään. OP-Pohjolasta.

POHJOLAN

Osuuspankki

*)Lankapuhelimesta soittaessa 0,0821 euroa/puhelu + 0,059 euroa/minuutti (alv 22%). Matkapuhelimesta soittaessa 0,0821 euroa/puhelu + 0,169 euroa/minuutti (alv 22%).